

UPPSALA UNIVERSITET

Institutionen för informatik och media

C-uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap

Framlagd HT 2018

UPPSALA
UNIVERSITET

Journalistyrkets anpassning till digitala medier.

En studie i förändrade arbetsprocesser

Av: Emelie Johansson & Carina Elgström

Handledare: Cecilia Strand

Abstract

Traditional journalism is struggling in the digital era. Even though most traditional media corporates are now available online, the problems don't stop there. Journalists are working hard to understand the public's demands and preferences. Can they adapt in a way that is profitable? The purpose of this study is to increase knowledge and understanding about how the work process has changed for Swedish journalists through the digitalization. The main question of the study is how the journalistic work process has changed from print media to digital media. Media convergence theory and Diffusion of innovations theory has been used as the framework for this study. It was conducted by interviewing journalists, with different roles, working in one particular newsroom. The interviews were analyzed through a qualitative content analysis. The result shows that the journalistic work process has changed in many ways through the digitalization. Some of the original roles are no longer relevant and new ones have emerged. A lot of the basic tasks remain the same but the journalist of today needs a wider knowledge in order to become multi competent. The work environment has become more stressful and the newsroom continues to grow smaller which means less and less journalists will have to do more and more work. Everything is becoming more digital and with it comes financial uncertainty. This study has identified three factors which influence the journalistic work process; digitalization, financing and working conditions. The result of this study could contribute to a deeper understanding for the possibilities and difficulties that digitalization may bring to the journalistic profession and the effects it has on society.

Keywords: Digitalization, Journalism, Diffusion of innovations, Convergence, Convergence culture.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1. Inledning	4
1.1 Journalistiken i det digitala samhället	4
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte & frågeställningar	5
1.4 Forskningsdesign	5
1.5 Avgränsningar	6
1.6 Disposition	6
2. Bakgrund och tidigare forskning	8
2.1 Bakgrund	8
2.1.1 Digitalisering	8
2.1.2 Finansiering	9
2.1.2.1 Presstödet	10
2.1.3 Förändrade arbetsförhållanden	10
2.2 Tidigare forskning	11
2.2.1 Nyhetsfabriken	11
3. Teori	16
3.1 Diffusion of innovations theory av Everett M. Rogers	16
3.2 Mediekonvergens teori av Henry Jenkins	17
4. Metod och material	20
4.1 Insamlingsmetod	20
4.2 Material och urval	20
4.3 Bearbetning och analys	21
4.4 Genomförande	21
4.5 Metodologiska reflektioner	22
4.6 Forskningsetik	24
5. Resultat och analys	25
5.1 Resultat	25
5.1.1 Digitalisering	25
5.1.2 Finansiering	28

5.1.3 Förändrade arbetsförhållanden	29
5.2 Analys	31
5.2.1 Journalisterna och tekniken	31
5.2.2 Innehållet	32
5.2.3 Webb vs Print	32
5.2.4 Journalisterna och publiken	33
5.2.5 Digitaliseringen och yrkesrollerna	33
5.2.6 Framtiden	34
5.2.7 Journalisterna och innovationer	35
6. Slutsats	36
6.1 Mitt i processen	36
7. Diskussion	38
7.1 Syftet och tillförlitligheten	38
7.2 Framtida forskning	39
Referenser	40
Bilaga 1	43
Arbetsfördelning	43
Bilaga 2	44
Frågemallen	44
Pressrelease	45

1. Inledning

I det här kapitlet presenteras studiens utgångspunkt. Här förklaras inom vilket fält studien tar plats samt varför ämnet är intressant och relevant att studera. Det följs av studiens syfte och frågeställning. Under forskningsdesign beskrivs vilken typ av studie det är samt de ontologiska och epistemologiska ansatserna. Därefter beskrivs vilka avgränsningar som gjorts och varför. Kapitlet avslutas med en disposition av uppsatsen.

1.1 Journalistiken i det digitala samhället

“Journalistiken vårdas i respirator - och prognosen är inte god.” /Dan Tynan

2016 lägger Forbes magazine upp en artikel baserad på ett svar den amerikanske journalisten Dan Tynan gett på webbplatsen Quora (Quora, 2016-08-03). Quora är enligt sig själva en plats där kunskap delas för att bättre förstå världen (Quora 2019-01-25). Ämnet är i vilket skick journalistiken befinner sig. Rubriken talar om hur journalistiken dör i tystnad.

Det finns mer media idag än någonsin tidigare enligt Tynan (Quora, 2016-08-03). Faktabaserad, källkritisk, maktgranskande journalistik däremot är en utrotningshotad art (ibid). Samtidigt kan varje människa med en smartphone vara en blivande journalist, genom möjligheten att filma händelser och dela det på internet i realtid. Att människor kan få tillgång till händelser från ett förstahandsperspektiv är enligt Tynan något positivt (ibid.). Det människor inte får ta del av är den djupgående rapporteringen runt händelsen. Ingen förklaring ges till vad de anmärkningsvärda händelserna beror på, vilka som är inblandade eller vilka faktorer som har spelat in i utfallet. Det finns tidningar som fortfarande gräver djupare i händelser, men de är mer undantag än regel (ibid.). Anledningen till att människor inte får några förklaringar till saker är att ingen är beredd att betala priset för journalistiken. Det är inte länge sedan en redaktion kunde avsätta fyra reportrar i flera månaders tid för att täcka en händelse (ibid.). De gjorde det av den enkla anledningen att det var viktigt att berätta om, för att det är journalistikens uppgift. Den typen av journalistik blir allt mer ovanlig, och när den dör finns det ingen där som kommer att berätta om det (ibid.).

1.2 Problemformulering

Den här uppsatsen befinner sig inom fältet journalistikstudier. Hur journalistiken förändras är inget nytt ämne, det har studerats och diskuterats inom både det journalistiska- och kommunikationsvetenskapliga fältet sedan internets intåg i människors liv. Så varför bör det fortsätta studeras? Digitaliseringen, som ligger bakom den förändrade journalistiken, är inget isolerat fenomen med en tydlig start och slutpunkt. Det är en process som genomsyrar hela samhället och som kan ha effekter som ännu inte märkts av. Det är en process som redan har

bidragit med stora förändringar på såväl individnivå som nationell och global nivå. Det medför både möjligheter och utmaningar (SOU 2016:30, s 229). Bästa sättet att hantera denna process är att skapa så stor kunskap om den som möjligt (SOU 2016:85). Den faktabaserade och maktgranskande journalistiken fyller en viktig funktion i ett demokratiskt samhälle. Därför är det viktigt att skapa kunskap kring hur den kan hitta sin plats i det digitala samhället. Den journalistiska arbetsprocessen har även en inverkan på andra ämnen som är uppe för debatt; medieetik, vad journalistik är och vem som är en journalist. För att förstå dessa tre krävs också kunskap om själva arbetsprocessen (Nygren 2008, s 17). Därför är det relevant att fortsätta studera ämnet över tid, på olika sätt och på olika nivåer i samhället.

1.3 Syfte & frågeställningar

Syftet med den här studien är primärt att skapa kunskap och förståelse för hur svenska journalisters arbetssätt har förändrats, genom digitaliseringen, inom en välkänd redaktion. Studien söker ta reda på vad som har förändrats i det journalistiska yrket från den analoga till den digitala tekniken och hur den förändringen påverkar redaktionens arbetsprocess. Förändringar som kan behöva undersökas är till exempel nya yrkesroller, hur gamla yrkesroller har anpassats till digitala medier, samt hur medierna försörjer sig.

Forskningsfråga: Hur förändras den journalistiska arbetsprocessen från tryckt media till digitala medier?

1.4 Forskningsdesign

Den här studien är utformad som en fallstudie. Det är en mer intensiv studie där man studerar ett fåtal fall. Den typen av studie kan, som i det här fallet, till exempel vara inriktad på en organisation (Ekström & Larsson 2010, s 19). En fallstudie är situationell, den tar hänsyn till hur platsen eller situationen påverkar en person, samt är kontextuell, den tar hänsyn till kontexten (ibid.). Till exempel kan arbetsmiljön, teknik, relationen mellan kollegor samt eventuella ideologier påverka hur arbetet på en redaktion fungerar och hur mottaglig man är för förändring. Det är dock viktigt att ta med både det komplexa samt det mer generella och grundläggande. Att göra en fallstudie är en bra strategi när man vill få en djupare förståelse för processer, relationer och kvalitativa egenskaper (ibid., s 19). I vår studie är det framförallt processer som kommer vara intressanta. Målet är att ge så kallade täta eller tjocka beskrivningar, vilket betyder att man vill få fram breda och djupgående beskrivningar som tar hänsyn till olika aspekter. En fallstudie kommer vara lämplig för vår forskningsfråga eftersom det är ett bra sätt att få fram unik kunskap om bland annat organisatoriska fenomen, vilket är det som den här studien berör. När fallstudier utförs är det vanligt att kombinera intervjuer och insamling av data. Datainsamlingen består i den

här studien av att respondenter även får agera informanter, det vill säga både bidra med sina uppfattningar och med bakgrunds upplysningar (ibid., s 57).

Utgångspunkten är till stor del hermeneutisk forskningstradition. Hermeneutik är läran om läsning och tolkning (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, Wängnerud 2017, s 226). Ontologin inom hermeneutiken är ofta idealism, vilket betyder att man ser världen som en konstruktion av medvetandet (Sohlberg, Sohlberg 2013, ss 266-267). Det håller vi endast delvis med om, vi tror att det finns en materiell verklighet men att den får mening genom medvetandet och att det är det viktiga. Framförallt är det epistemologin och metodologin inom hermeneutiken som tilltalar och är relevant för det som vi studerar. Epistemologin är kunskapsteoretisk idealism eller ibland rationalism. Det innebär att människor bara kan skaffa kunskap om medvetandets uppfattning och inte om någon materiell värld, eller att det logiska tänkandet är grunden för all kunskap (ibid., s 267). Metodologin är tolkande. Den kan därför användas inom många olika vetenskaper samt både kvalitativa och kvantitativa metoder (ibid., s 266). Texttolkning är hermeneutikens ursprung och i den här studien används det för att bearbeta de transkriberade intervjuerna. Viktigt inom hermeneutiken är just tolkning och förståelse, tjocka beskrivningar och en så kallad cirkel- eller spiralprocess. Den hermenutiska spiralen innebär att man både fokuserar på del och helhet samt relationen mellan dem (Esaiasson et. al. 2013, s 230). För att vara tydlig så innebär det att man både zoomar in på mikronivå och zoomar ut till makronivå för att både se dem separat samt hur och var de passar in i varandra. I den här studien kan man både se uppfattningen på individnivå, på organisationsnivå och hur de förhåller sig till varandra. Processen att tolka resultatet är inte linjär utan man rör sig fram och tillbaka mellan mikro och makro.

1.5 Avgränsningar

Den här studien har avgränsats till att studera yrkesverksamma journalister på en redaktion. Inom den tidsramen som getts så bedöms förutsättningarna för ett fylligt material som bäst om fokuset avgränsas till en redaktion. Där kan man även tänka sig att intervjuobjekten bör ha liknande upplevelser av vad som har förändrats vilket i så fall ger ett tydligare resultat, men det skulle även vara intressant att se ifall upplevelserna skiljer sig vitt åt. Att avgränsa till en redaktion ter sig också lämpligt ur ett bekvämlighetsperspektiv. På så sätt finns möjlighet att intervjua fler personer på kortare tid. Det kan också göra att intervjuobjekten blir mer bekväma i intervjusituationen eftersom de får en chans att vänja sig vid intervjuarens närvaro. Att få tillträde till ett flertal redaktioner bedömdes även som komplicerat, och än mer så att få kontakt med frilansjournalister.

1.6 Disposition

Härefter följer kapitlet Bakgrund och tidigare forskning som ska ge en bättre förståelse för ämnet och fältet. Tre teman tas upp och beskrivs med hjälp av både vetenskapliga och mer folkliga

källor. Därefter sammanfattas ett forskningsprojekt inom samma ämne som den här studien, det används för en jämförande diskussion genom uppsatsen. Kapitlet Teori innehåller sammanfattningar av två olika teorier som är välkända inom medie- och kommunikationsvetenskapen. De är att se som verktyg för en djupare tolkning och förståelse i analysprocessen. I kapitlet metod och material beskrivs och motiveras valet av insamlingsmetod samt analysmetod. Där ges även en detaljerad beskrivning av hur studien har genomförts. I samma kapitel återfinns de etiska reflektioner som gjorts både innan och under studiens gång. Resultat och analys presenteras i kapitel 5. Kapitlet inleds med att materialet presenteras utifrån de tre övergripande teman som identifierats genom tematiseringen. Där presenteras den informationen som har fåtts genom intervjuerna, utan någon mer djupgående tolkning än den undermedvetna. Först under rubriken Analys tolkas resultatet djupare och återkopplas till teorin. I kapitel 6, Slutsats, summeras analysen i ett försök att besvara studiens huvudfråga. Sedan följer kapitlet diskussion där det som namnet antyder diskuteras huruvida studiens mål har uppnåtts, om forskningsfrågan har blivit besvarad, hur förtrolig kunskapen är, vad som kan ha påverkat resultatet samt eventuella komplikationer som uppstått. Referenser till de källor som använts återfinns i kapitel 9. Uppsatsen avslutas med två bilagor; hur arbetet med uppsatsen har fördelats samt frågemallen som förberetts för intervjuerna. Sist men inte minst, Pressreleasen, ett stycke som förklarar för medierna varför den här studien är relevant och intressant.

2. Bakgrund och tidigare forskning

I det här kapitlet ges en kontext för studien genom att beskriva ämnen som, genom intervjuerna, har visat sig relevanta i frågan om hur den journalistiska arbetsprocessen har förändrats. Det här kapitlet är alltså skrivet efter att intervjuerna utförts och analysen påbörjats. Tidigare forskning har inte varit en påverkansfaktor för resultatet utan snarare tvärt om. För att skapa en röd tråd och för att få en djupare kunskap om resultatet så valdes samma teman här som i analysen. De ämnen som kommer beröras här är finansiering, digitalisering samt förändrade arbetsförhållanden. Därefter följer tidigare forskning som är ytterst relevant eftersom det precis som den här studien fokuserar på den journalistiska arbetsprocessen och tar upp många av samma punkter. Källan är en bok av Gunnar Nygren som ger gedigen kunskap eftersom den bygger på ett flertal studier inom ämnet.

2.1 Bakgrund

2.1.1 Digitalisering

En enda exakt definition av digitalisering är svår att hitta. Jason Bloomberg, skribent och konsult inom digital transformering inom företagsvärlden, gör ett försök att förklara dess betydelse i en artikel i Forbes magazine. Digitalisering kan referera till hur många sociala plattformar omstruktureras kring digital kommunikation och medieinfrastrukturer (Bloomberg 2018-04-29). Den definitionen ger J. Scott Brennen, doktorand i kommunikation, och Daniel Kreiss, docent. Båda är yrkesverksamma vid University of North Carolina School of media and journalism. Definitionen som ges här kretsar alltså kring det sociala livet, hur människor umgås och kommunicerar med varandra. De kanaler som används har gått från analoga, som till exempel att skriva brev, till digitala, till exempel att man skickar e-post eller chattar (ibid.). Digitalisering kan också, från ett företagsekonomiskt perspektiv, hänvisa till användandet av digital teknik för att ändra en affärsmodell och genom det kunna öka lönsamheten (ibid.). Bloomberg anser dock att den senare definition är för otydlig med vad som är den digitala världen och vad en affärsmodell är. Digitalisering kan alltså vara relaterat till antingen sociala samspel eller företags affärsmodell. I den här studien antas båda definitionerna som lika sanna. Att digitalisering innebär förändring är dock tydligt på många plan, inte minst på arbetsplatser, där saker som tidigare gjordes för hand av enskilda individer numera kan automatiseras eller styras från en dator (ibid.). Digitalisering drivs av publikens efterfrågan (ibid.).

Sverige är idag mitt i digitaliseringsprocessen från ett industrisamhälle till ett digitalt samhälle (SOU 2016:1). Att det är en stor och viktig förändring märks inte minst på att regeringen väljer att tillsätta en digitaliseringskommission och en digitaliseringsminister. Digitaliseringen genomsyrar samhället, såväl i privatliv och på arbetsplatser som inom vård och skola till exempel. Det innebär möjligheter till förbättrade tillvägagångssätt men också till saker som inte

kunnat göras tidigare. För att kunna utnyttja fördelarna till max och för att kunna hantera eventuella utmaningar krävs en bred kunskap och förståelse för fenomenet (SOU 2016:1).

2.1.2 Finansiering

Förutsättningarna för att driva medieföretag har förändrats drastiskt som ett resultat av digitaliseringen, det vill säga teknikens utveckling från analogt till digitalt. Störst förändring har skett för de företag som ägnar sig åt journalistik, dagspressen i synnerhet (SOU 2016:30, s 212). Dagspressens affärsmodell ger inte längre samma avkastning. Någoting måste förändras för att företagen ska kunna bedriva sin verksamhet på ett fullgott sätt och samtidigt gå med vinst. Enligt en rapport från 2018 så har bruttomarginalen för dagstidnings företagen inte visat på några större förändringar de senaste fem åren men lägst var marginalen under 2017 då den låg på +0,9%. Jämfört med genomsnittet under perioden 1997 - 2017, det vill säga den period undersökningen har genomförts på ett jämförbart sätt, så låg marginalen 2017 3,1 procentenheter under genomsnittet (Myndigheten för press, radio och tv 2018, s 40). Enligt en modell av Doyle så påverkas mediemarknaden huvudsakligen av fyra olika krafter; Publikens efterfrågan på medier och innehåll, Annonserernas efterfrågan på att nå ut till publiken, politiska regelverk och den teknologiska infrastrukturen. De fyra påverkar alla varandra. Det är dock enligt medieutredningens rapport från 2016 svårt att hitta ett rakt svar på hur publikens och annonsörernas förändrade beteende påverkar efterfrågan på tidnings företagens produkter (SOU 2016:30, s 213).

I Sverige har väldigt få studier på medieföretag från ett företagsekonomiskt perspektiv utförts och det är därför svårt att avgöra vad som kan vara unikt för just Sverige när det gäller mediernas utveckling (ibid. s 214). I dagsläget är ekonomisk hållbarhet en stor fråga vad beträffar de journalistiska mediernas utveckling, det är därför problematiskt att fler studier inte görs på det ämnet, särskilt eftersom att journalistiken spelar en viktig roll ur ett demokratiskt perspektiv (ibid. s 214). I Norden anses medieföretag ha relativt bra förutsättningar för att bedriva sin verksamhet tack vare att befolkningen generellt har en god ekonomi och dessutom har för vana att frekvent konsumera nyhetsjournalistik (ibid. s 214). Det finns även en välutvecklad infrastruktur vilken ger människor möjlighet att enkelt ta del av information på fler sätt. Lagar och regler ger även bra förutsättningar tack vare yttrandefrihet, pressfrihet samt ett generöst presstöd. I takt med att fler människor får sin information digitalt har även fler annonsörer börjat vända sig till internet och sociala medier. Idag står annonsförsäljningen online för ungefär en tredjedel av totalen, som i Norden dessutom har en stor marknad (Ibid. s 215). Att den internetbaserade annonsförsäljningen tar över innebär dock större konkurrens från såväl internationellt håll som mellan till exempel kvällspress och lokalpress. I Danmark till exempel har den internationella andelen av annonseringen online ökat med 32 procentenheter bara de senaste sju åren (SOU 2016:30, s 216). Den totala annonsförsäljningen i Norden har dock minskat de senaste åren. De nya kanalerna och plattformarna har alltså inte ökat investeringarna i annonsmarknaden. Det här gör det svårt för dagspressen att öka eller bibehålla sin omsättning

eftersom de till stor del förlitar sig på annonsförsäljning. Dagspressens möjligheter att nå ut till publiken har även minskat då allt fler överger traditionella analoga medier och tidningarnas arbete med att övergå till digitala plattformar är intensivt (SOU 2016:30, s 217). Allt fler tidningssajter inför till exempel betalväggar, det vill säga att man måste betala för att kunna läsa artiklar. Publiken har dock inte visat sig alltför villig att betala för innehåll de tidigare fått gratis. Att ersätta intäkterna från papperstidningen med intäkter från den digitala tidningen har inte lyckats då de inte motsvarar samma siffror och i dagsläget är det fortfarande papperstidningen som står för den största delen av företagens intäkter (ibid. s 217). Tidningsutgivare är missnöjda över att de inte kan ge publiken ett bra erbjudande online på grund av att de måste betala full moms på digitala prenumerationer (ibid). Dagspressens andel på mediemarknaden har visat en tydligt nedåtgående kurva de senaste 25 åren då allt färre väljer att vara prenumeranter (ibid. s 218).

2.1.2.1 Presstödet

Presstödet är en typ av bidrag från staten som svenska tidningar, dagstidningar eller nyhetsmedier kan ansöka om. Det är uppdelat i tre delar; driftstöd, innovations- och utvecklingsstöd samt distributionsstöd (Myndigheten för press, radio och tv, 2019-01-14). Syftet med presstödet är en ökad mångfald av nyhetsmedier samt att främja samverkan mellan tidningar och öka spridningen av dagstidningarna (ibid. 2019-01-11).

Presstödet har funnits i Sverige sedan 1971. Det var som högst 1983 då det stod för 7 procent av dagspressens intäkter (SOU 2016:30, s 226). Sedan dess har det minskat. 2014 hade det halverats jämfört med 80-talet. En anledning till det är att bidraget baseras på försäljningen, som även den har minskat. En annan anledning är att bidraget till storstadstidningar gradvis avskaffas. Något som sägs ha gjorts för att tidningarna ska kunna konkurrera på lika villkor (ibid. s 227). Fådagarspressen har istället fått ökat bidrag. För den typen av tidningar är presstödet helt avgörande för dess existens. 2014 uppgick bidraget till i genomsnitt 46% av kategorins intäkter. Målet med presstödet är en mångfald bland dagspressen. Den initiala anledning till stödet var att hjälpa tidningar som inte kunde konkurrera på samma villkor, men i dagsläget befinner sig hela branschen i en utsatt situation rent ekonomiskt (ibid. s 231). Från första januari 2019 införs ett nytt stöd för "journalistik i områden som är svagt eller inte alls bevakade" (Bah Kuhnke 2018). Ett fortsatt och ökat presstödet motiveras av journalistikens betydelse för ett demokratiskt samhälle. Vilka som är berättigade presstödet avgörs av särskilda krav som regeringen satt upp (ibid.). Det kan till exempel röra sig om hur ofta tidningen ges ut, hur stor del av intäkterna som kommer från prenumerationer, samt att minst 55% av innehållet måste vara producerat av tidningens egna redaktion.

2.1.3 Förändrade arbetsförhållanden

Journalistförbundets tidning Journalisten skriver 2018 om hur digitaliseringen har gjort det svårare att få tillgång till kompetenta journalister (Heldt 2018-09-19). Enligt en rapport från

Arbetsförmedlingen, som tidningen hänvisar till, så kan man se att de arbetssökande antingen besitter kunskap om den digitala tekniken eller om det journalistiska arbetet medan arbetsmarknaden kräver kunskap inom båda områdena (Heldt 2018-09-19). Yrkat präglas även mer och mer av visstidsanställningar och kortare uppdrag. Det skapar en otrygghet på arbetsmarknaden och tros vara en anledning till att det är ovanligt svårt att rekrytera sommarvikarier (ibid.). I brist på fasta anställningar arbetar även fler som frilansjournalister vilket, åtminstone hos nyhetsbyrån TT, innebär en betydligt lägre lön än för fast anställda journalister. I vissa fall gäller det inte bara en avsaknad av arvodeshöjningar utan till och med sänkt arvode (Lagercrantz 2018-12-19). En annan förändring som visats är allt färre fotografer, då journalisterna får göra även deras jobb samt ibland även agera som redigerare. Det här gäller inte bara inom mindre lokalpress utan framförallt inom public service, trots att de från och med 2019 kommer åtnjuta en budgetökning på cirka 8,5 miljarder kronor per år (Sandström 2017-11-05).

Stress tillhör ofta vardagen inom journalistyrket, särskilt för de som jobbar med nyhetsmedier (Arbetsmiljöupplysningen 2019-01-06). Stressen beror delvis på ett väldigt högt tempo. I den digitala eran med webbaserade tidningar måste innehåll komma ut konsekvent vilket har lett till en hårdare tidspress (ibid.). De utmaningar som tidningarnas affärsmodell har stött på har också lett till stora nedskärningar i personalstyrkan vilket i sin tur leder till att de kvarvarande får göra mer arbete än tidigare. Frilansjournalister upplever också att avsaknaden av arbetskamrater försämrar arbetsmiljön. Som frilansjournalist har man dessutom ingen arbetsgivare utan är själv ansvarig för arbetsmiljön (ibid.).

2.2 Tidigare forskning

2.2.1 Nyhetsfabriken

Gunnar Nygren är professor och forskare inom journalistik. 2008 publicerades hans bok *Nyhetsfabriken*, som handlar om hur journalistyrket har förändrats i samband med nya digitala medier (Nygren 2008). Begreppet "nyhetsfabrik" är en motsättning till bilden av journalistiken som en spegel av verkligheten. Det är en metafor som beskrivs som så att redaktionen får sitt råmaterial av verkligheten. Hur råmaterialet bearbetas beror på produktionsvillkoren och de journalistiska normerna. Resultatet blir en förenklad bild som kan massproduceras och varieras för att hålla publiken nöjd (ibid., s 18).

Bokens fokus ligger på själva arbetsprocessen, precis som i den här uppsatsen, och baseras på både svensk och internationell forskning. Enligt Nygren så undersöker den största delen av medieforskningen medieinnehållet, medieanvändningen eller mediernas samhällseliga betydelse (Nygren 2008, s 9). Därför handlar boken om ett mindre beforskat område, de processer som leder fram till medieinnehållet. Processerna innefattar ekonomiska och tekniska villkor, redaktionella processer och journalistiska värderingar (ibid., s 14). Nygren tillsammans med

andra svenska såväl som internationella forskare var 2008 av åsikten att man har förvånansvärt lite kunskap om den journalistiska praktiken. Det har varit ett understuderat område de senaste 20-30 åren (ibid.). De journalistiska arbetsprocesserna har förändrats avsevärt, som en följd av den teknologiska utvecklingen, och det är därför finns det ett behov av ytterligare forskning.

Det är vanligt att journalisterna själva betonar stress som en stor del av de förändringar som skett medan arbetsgivarens fokus ligger på att kunna producera mer innehåll och för fler kanaler (Nygren 2008, s 14). Att vara journalist idag innebär inte samma sak som för 10-20 år sedan. Vad som är riktig journalistik kommer att vara ämne för diskussion när den journalistiska arbetsprocessen förändras. Även diskussioner kring journalisternas etiska riktlinjer kan relateras till en förändrad arbetsprocess.

Nygren listar fem trender inom journalistyrket;

- Multi-tasking. Det innebär att journalisterna måste utföra fler olika typer av arbetsuppgifter än tidigare. Till exempel att en journalist rapporterar, fotograferar och redigerar. Multi-reporter är benämningen för en reporter som utför flera arbetsuppgifter och producerar för flera olika kanaler (ibid., s 15).
- Interaktion. Journalisterna kan och måste interagera mer med publiken. Till exempel genom att publiken kan ge direkt respons på det innehåll som publiceras online. Målet är att publiken ska vara en del av processen (ibid.).
- Högre tempo. När innehåll ska produceras för webben jobbar journalisterna med deadline dygnet runt. Striktare formatering gör publiceringen enklare och snabbare, innehåll ska publiceras digitalt, material till den tryckta tidningen ska skrivas och omarbetas. Har journalisterna möjlighet till källkritik när materialet måste publiceras allt snabbare? (ibid.).
- Redaktionella processen. Arbetsorganisationen anpassas efter de förändringar som skett. Det blir vanligare att arbeta i grupp. Ibland utnyttjas inte de teknologiska möjligheterna till fullo på grund av att arbetsorganisationen inte anpassas (Nygren 2008, s 15).
- Medieföretagens relationer. Ekonomiska avvägningar blir allt tydligare. Gränsen mellan redaktioner och marknadsavdelningar blir mindre tydlig (ibid.).

Nygren har genomfört ett forskningsprojekt som heter *Journalistiskt arbete i förändring*. Projektets utgångspunkt är att det blir svårare att definiera vem som är en journalist och vad journalisten gör (Nygren 2008, s 16). Vem som helst kan till exempel starta en blogg och nå ut med sitt innehåll till en större publik än vad en journalist gör. Det har också blivit svårare att avgöra var journalistiskt innehåll ska placeras i relation till underhållning, fiktion och reklam. Yrket påverkas av både medvetna och omedvetna normer, värderingar och rutiner. Värderingarna kan förändras i förhållande till att arbetet förändras (ibid., s 17). Därför är det viktigt att även studera arbetsprocessen för att förstå en förändrad bild av journalistiken och

yrkesrollen. Det är enligt Nygren viktigt att använda en variation av metoder för att studera den journalistiska arbetsprocessen. Det bör göras för att inte gå miste om journalisternas omedvetna rutiner och normer (ibid., s 20). Djupintervjuer är en av de metoder han nämner, och den som har använts i studien som ligger till grund för den här uppsatsen. I Nygrens forskningsprojekt har fyra olika metoder använts; Enkät, innehållsanalys, deltagande observation och djupintervjuer.

Projektets slutsats är ett identifierande av mönster i det journalistiska arbetet som sammanfattades i tio teman:

1. Arbetsinnehåll och produktionskrav
2. Multikompetens på olika sätt
3. Redaktionella system och flöden av innehåll inom medieföretagen
4. Kreativa möjligheter och ökad formatering
5. Större mobila möjligheter och mer skrivbordsarbete
6. Ökat tempo, ständig publicering och en annan syn på källkritik
7. Flerkanalspublicering och olika innehåll i skilda kanaler
8. Interaktiv journalistik och publikmedverkan
9. Journalister och teknikutveckling
10. Relationer till ekonomi och marknad.

(Nygren 2008, s 268).

Internet har förändrat arbetet för journalisterna. Det har gjort det enklare att få tillgång till information och att få kontakt med människor. Produktion, redigering och bearbetning har kunnat effektiviseras (Nygren 2008, s 269). Den tid man sparar läggs på att öka produktionen snarare än att göra mer utförliga efterforskningar. Störst ökade produktionskrav har uppmärksammats på webbredaktioner. Det mesta av journalisternas arbete utförs idag på redaktionen, inte ute på fältet. Det ställs krav på högre tekniska färdigheter och arbetet blir allt stressigare. Mer av arbetet utförs också i grupp (ibid.). Journalisterna idag besitter ofta det som kallas multikompetens. Det kan antingen innebära att man har kompetens inom flera delar av arbetsprocessen eller att man arbetar med flera olika kanaler. Mest specialiserade är journalisterna som arbetar inom dagspress (ibid., s 271).

Formatering innebär att man använder sig av mallar för hur innehållet ska presenteras. Dessa mallar är ett viktigt verktyg för att kunna producera material snabbt men underlättar också för publiken (Nygren 2008, s 273). Med den nya tekniken är det betydligt enklare att förändra mallarna, trots detta sker inte särskilt mycket variation. Anledningen till det är det höga produktionskraven. Det har också blivit lättare att omformatera material för att kunna använda det i olika kanaler (ibid.).

Trots att tekniken för att rapportera blir allt mer mobil, det vill säga att det blir lättare att rapportera direkt från fältet men bärbar teknik, så upplever journalisterna att mer av deras arbete

utförs på redaktionen. Även det har att göra med effektivitet, det är både mer tids- och kostnadseffektivt att hämta informationen via internet än att vara på plats vid en händelse (ibid., s 275). Eftersom den tryckta tidningen och webben har olika deadlines för materialet så är det vanligt att dela upp journalisterna på antingen det ena eller det andra området (ibid., s 276). Det höga tempot som internet kräver är enklare för en nyhetsredaktion att anpassa sig till eftersom de alltid har behövt vara snabba med rapporteringen. Tillförlitligheten är dock också en viktig aspekt för en nyhetsredaktion, publiken måste kunna lita på att det de läser är sant. Faktakontroll har därför varit en del av rutinen. Men webb-publiceringen förändrar rutinen avsevärt. Eftersom materialet måste komma ut till läsaren snabbt så publiceras det man tror sig veta, texten uppdateras eftersom och ansvaret för att informationen ska vara korrekt läggs över på källorna (ibid., s 277). När man först började publicera material digitalt så var tanken att man skulle ge ut samma material som den tryckta tidningen, bara på ett annat sätt. Nu håller dock webbjournalistik på att bli en egen genre. Det finns fyra punkter som skiljer rutinerna inom den tryckta tidningen och webb-produktionen:

- Webben har ständig deadline, nya händelser prioriteras högst, det skrivs helst om pågående händelser och statistiken styr innehållet.
- Innehållet online är mer tillspetsat och lättamt. Interaktionen med publiken gör också journalistiken mer informell.
- Webben är beroende av snabba, lättillgängliga källor.
- Texterna som publiceras online är korta, trots att det finns möjligheter att skriva längre texter än i den tryckta tidningen.

(Nygren 2008, s 278).

Journalistik var tidigare enkelriktad kommunikation men nu, i den digitala eran, interagerar journalisterna med publiken på olika sätt via internet. Det påverkar vilka nyheter man väljer att publicera och publiken kan också bidra till innehållet. Statistiken är viktig och om en artikel inte får det resultat man hoppats på kan den antingen tas bort eller ändra rubrik, vinkel, eller bilder (Nygren 2008, s 279). Det anses viktigt att publiken får möjlighet att dela med sig av sina åsikter men vissa journalister anser att det kan påverka kvaliteten och trovärdigheten.

Nyhetsvärderingen idag påverkas av två olika styrfält, det publicistiska och det marknadsmässiga. Det första är vad journalisterna tycker är viktigt att skriva om och det andra är uppfattningen om vad publiken efterfrågar (Nygren 2008, s 280). Det faktum att man nu kan få direkt respons från publiken gör att det marknadsmässiga styrfältet prioriteras högre.

När datorer först blev aktuella i journalistyrket så var många negativt inställda till dem och avtal slöts för att journalister skulle kunna vägra använda dem (ibid., 281). Det studier som gjorts i forskningsprojektet visar att journalisterna idag är positivt inställda till ny teknik, framförallt inom radio och tv, och använder den i allra högsta grad. Tidningsjournalisterna är något mer skeptiska eftersom nya teknik ger mer arbete men utan kompetensutveckling eller resurser (ibid.)

. Den nya tekniken ger både mer kreativ frihet och mer stress. I motsats till tidigare så samarbetar journalister, grafiker och tekniker (ibid., s 282). Annonser, marknadsföring och redaktionen har tidigare varit vitt skilda åt. Denna skiljelinje har bidragit med funktionen att försvara journalisternas integritet mot yttre påtryckningar. Den ekonomiska medvetenheten bland journalisterna blir dock allt högre eftersom den framtida finansieringen blir allt mer oviss (ibid., s 283). Om det är av vikt för annonseringen att nå ut till nya och större målgrupper så anpassar man sig efter det. Även om mer innehåll bli kommersiellt så kan det dock inte vara allt för annorlunda mot vad den traditionella mediekulturen producerar eftersom man måste anpassa sig till vad publiken är van vid.

En del av utvecklingen och förändringen går snabbt och en del är svårare att påverka. Det som anpassas snabbt är arbetsinnehåll och arbetsorganisation. Kulturen och strukturer däremot är seglivade. Nyhetsjournalistiken visar på samma trender som industrin överlag. Man anpassar sig till olika publikgrupper istället för att försöka behaga den breda massan. Man arbetar mer i nätverk och medieföretag går ihop i större koncerner. Avdelningar och specialisering ersätts av multikompetens. Journalisterna delas upp i fast anställda och ett ökat antal vikarier samt visstidsanställningar. (Nygren 2008, s 285). Nygrens bok har använts i den här uppsatsen främst för jämförande och reflekterade kring resultat. Om det är så att resultaten stämmer överens så kan det bidra med viss validitet och triangulering genom ett annat perspektiv av andra forskare och genom andra metoder. Om resultaten inte stämmer överens så kan det vara intressant att reflektera kring vad det beror på. Eftersom Nygrens forskningsprojekt utfördes cirka elva år innan vår studie så kunde Nygrens resultat även användas för att lättare identifiera förändringar som skett de senaste åren. Begreppet multi-kompetens som används av Nygren kommer att återkomma senare i uppsatsen.

3. Teori

I teorikapitlet ges det teoretiska ramverk som använts för studien, framförallt för analysprocessen. Vilka teorier som skulle användas valdes efter att materialet samlats in. Detta för att låta materialet avgöra vad som är relevant att fokusera på. Diffusion of innovations theory är relevant för den här studien eftersom digitaliseringsprocessen är präglad av ny teknik och teknik i förändring samt hur ett socialt system relaterar till det. I analysen av det insamlade materialet framkom att digitaliseringen har en stor inverkan på den journalistiska arbetsprocessen och därför blev det viktigt att förstå hur journalisterna och digitaliseringen påverkar varandra. Mediekonvergens teori har visat sig användbar för att förstå många aspekter av den journalistiska arbetsprocessens förändringar.

3.1 Diffusion of innovations theory av Everett M. Rogers

Diffusion theory är en vanligt förekommande teori inom fältet medie- och kommunikationsvetenskap (Singer 2004, s 4). Den kan användas för att studera både mottagare och, som i den här studien, yrkesverksamma, framförallt i relation till teknologisk utveckling. Eftersom den teknologiska utvecklingen är en grundläggande faktor för hur den journalistiska arbetsprocessen förändras så kan den här teorin tjäna som ett verktyg för att bättre förstå hur, varför och vad som förändras. Diffusion definieras av Rogers som en process där en innovation, det vill säga en idé eller teknologi, kommuniceras genom olika kanaler över tid mellan medlemmarna av ett socialt system (ibid., s 4). Ett exempel på ett socialt system skulle kunna vara de anställda på en redaktion. Teorin föreslår fyra grundläggande faktorer som påverkar social förändring. De fyra är:

1. Innovationen. Det är något som är nytt för det sociala systemet, redaktionen. Internet är ett exempel på en sådan innovation som redaktionen tog beslut om att använda eller inte. Innovationen bedöms efter sina egenskaper, sina fördelar och nackdelar jämfört med det som tidigare använts, hur den fungerar i förhållande till gruppens värderingar och behov. Något som kan påverka bedömningen negativt är innovationens komplexitet.
2. Kanalen genom vilken innovationen uppmärksammas. Hur troligt det är att gruppen väljer att anta innovationen baseras till stor del på huruvida personer som liknar dem själva har antagit den.
3. Tid. Till exempel genom hur lång tid det tar från att en person blir medveten om innovationen tills att beslut om att anta den fattas. Det är också relevant hur snabbt innovationen antas. Även hur lång tid det tar från att en person i gruppen antar innovationen tills att andra i gruppen antar den är en tydlig faktor.
4. Det sociala systemet. Här kan saker som normer och underförstådda gruppleddare påverka. Beslutet att anta innovationen kan tas av en enskild individ, genom ett gemensamt beslut eller av en auktoritet.

(Singer 2004, ss 4-5).

3.2 Mediekonvergens teori av Henry Jenkins

2004 presenterade Henry Jenkins en teori för att hitta spänningar och övergångar som bidrar till att omforma medievärlden. Henry Jenkins är forskare inom medier och är provost professor inom kommunikation, journalistik och biografisk konst (University of southern California 2018). Teorin berör konvergens från ett kulturvetenskapligt perspektiv och beskriver inte bara en teknologisk utveckling utan ett förändrat förhållningssätt mellan existerande teknik, marknad, industrier genrer och publiker (Jenkins 2004, s 34). Konvergens är en process, det vill säga något pågående utan en specifik slutpunkt. I dagens samhälle används medier överallt och i relation till varandra, tack vare internet och bärbar teknik. Till exempel kan en telefon göra mycket mer än att ringa samtal, den kan söka information, fungera som en kamera, spela spel och musik med mera. Företag inom medieindustrin fokuserar inte längre på en enda plattform utan är ofta involverade i både film, tv, tidningar, musik och så vidare. Även publiken, mottagaren av medieinnehållet, har ändrat sitt beteende och multitaskar ofta mellan olika kanaler samtidigt. Konvergens sker överallt, inom teknologin, inom publiken och inom företagen (ibid.). Konvergensens hastighet kommer vara ojämn inom en kultur. En del människor som är teknologiskt kunniga anpassar sig snabbare medan andra tar längre tid på sig. Hastigheten kommer även skilja sig länder emellan vilket leder till att de länder som ligger i framkant får en starkare ekonomi och mer makt (ibid., s 35). Konvergens kommer att omforma ekonomin, estetiken och mediernas inflytande. Genom internet har det skapats en kunskapskultur, den så kallade kollektiva intelligensen växer tack vare att alla människor kan dela med sig av sin kunskap inom ett visst ämne och ta del av andras kunskap (ibid.). Den fysiska geografin är inte längre lika viktig när människor genom digitala plattformar kan ta del av information- och kommunicera med människor över hela världen. Människor likväl nationer skapar nya band globalt (ibid.). Nya frivilliga gemenskaper bildas baserat på gemensamma intressen, värderingar och känslor. De hålls sedan samman av ett fruktbart utbyte av till exempel kunskap. Den nya kunskapskulturen tros kunna påverka både handelskulturer och stater (ibid.). Konvergens drivs både av företag och av publiker. För medieföretag så innebär den här utvecklingen ett krav på en förändrad bild av hur media konsumeras och därmed även hur innehållet produceras. Jenkins ger exempel på punkter där publik och producent förhandlar. Här redovisas sju av de nio punkterna, eftersom alla inte var tillräckligt relevanta för den här studien.

1. Publikundersökningar måste tänkas om.

När den nya publik-generationen studeras måste fokus ligga på vad publiken gör med innehållet. Desto mer publiken interagerar med materialet desto värdefullare är det för producenten eftersom det skapar en starkare relation till produkten och eventuella sponsorer. En del publikgrupper kommer således att få större inflytande över vad och hur innehåll produceras.

2. Reglering av innehåll.

En del människor upplever att de inte har någon kontroll över eller kan göra några aktiva val av vilket medieinnehåll de möts av i sitt eget hem. Medieproducenterna har tidigare

försökt skapa ett brett utbud av innehåll för att kunna tillgodose så många publikers behov som möjligt och innehållet självreglerades. Den typen av konsensus media håller nu på att försvinna. Det är dock fortfarande oklart om mer specificerat innehåll och nya regelverk kommer leda till ett bredare eller smalare utbud av medieinnehåll.

3. Omstrukturering av den digitala ekonomin.

Även om gratis innehåll fortfarande kommer finnas på internet så uppkommer fler och fler platser med olika former av betalväggar. Många anser att finansiering med hjälp av prenumerationer kommer skapa en större mediekoncentration och att det kommer bygga murar runt den kulturella marknaden. Eftersom medieproducenternas kostnad för produktion och distribution har gått ner så skulle även priset på innehållet kunna sänkas till en så kallad mikrobetalning, men det har hittills visat sig svårt att hitta en fungerande lösning.

4. Medie estetiken måste tänkas om.

Tidigare kunde man ta innehåll som var framgångsrikt inom ett medium och omarbete det för ett annat medium eller producera en hel serie produkter baserat på det innehållet. Resultaten tillför sällan något till konceptet. På senare år har man fortsatt med att spinna vidare på lyckat innehåll, men det som produceras måste i sig självt hålla en så pass hög nivå att det kan stå på egna ben, samtidigt som det bidrar till att utveckla en narrativ värld runt konceptet. Det skulle till exempel kunna gälla att ett framgångsrikt koncept för att presentera nyhetsvideor i sociala medier utvecklas till en digital tv kanal på tidningens webbsida.

5. Omdefiniering av den intellektuella äganderätten

Det finns en paradox i att företag kämpar för att få sprida sitt innehåll, till exempel en tidning till publiken, trots motstånd av ideologiska eller religiösa skäl, samtidigt som de kämpar mot att en andra part ska till exempel driva en webbsida relaterad till tidningen där publiken kan mötas och diskutera. Vissa företag tycker alltså att publiken ska ha rätt att till exempel läsa deras tidning, men inte att skriva om den. I den interaktiva digitala medievärlden blir det svårt att separera dessa rättigheter.

6. Omförhandling av relationen mellan publik och producent.

Musikproducenter är ett exempel på en kategori som har svarat negativt på publikens delningar och interagerande med deras innehåll. Frågan är om det är den mest lukrativa inställningen till sin publik. Spelföretagen har istället gjort en framgångssaga av att ha en nära och öppen relation med sin publik genom bland annat feedback och publikens egenproducerade innehåll. Det här är något som även är relevant för tidningar eftersom publikens feedback kan underlätta även för dem att producera framgångsrikt material.

7. En ny karta för globalisering.

Kulturell imperialism har tidigare varit utgångspunktivet när akademiker skrivit om globalisering. Fokus har legat på att medieinnehåll från västvärlden har spridits till den globala marknaden men innehåll, varor och arbetskraft kommer även från öst. Asien är en stor producent av både spel, musik och film och en stor del av publiken vänder sig just dit

för att ta del av innehåll. I en tid då allt fler människor läser tidningar från andra länder så kan det vara relevant även för tidningar att anpassa sitt innehåll efter både växande publik och annonsförsäljning från öst. Det bli också viktigare för tidningar att studera vad det är publiken efterfrågar hos till exempel asiatiska producenter om de vill fortsätta vara konkurrenskraftiga.

(Jenkins 2004, ss 38 - 42).

4. Metod och material

I följande kapitel förklaras tydligare vilken metod som använts både för att samla in material och för att analysera det insamlade materialet. Här beskrivs tydligare vad metoderna innebär, hur de genomförs och varför de är lämpliga för just den här studien. Här ges också en tydligare bild av urvalet, det vill säga vilka intervjuobjekt som använts och varför just de har bedömts lämpliga för den här studien. Kapitlet avslutas med etiska aspekter som studien har tagit hänsyn till.

4.1 Insamlingsmetod

Den insamlingsmetod som använts är intervjuer. Intervju är en kvalitativ metod som kan utformas på olika sätt. Man kan använda sig av antingen informanter för att få reda på konkreta fakta och bakgrund eller av respondenter som kan dela med sig av uppfattningar och åsikter (Ekström & Larsson 2010, s 57). Metoden kan vara lämplig för att få människors insikt i ett specifikt fenomen, till exempel den journalistiska arbetsprocessen (Hansen & Machin 2013, s 44). Intervjuer används när man vill få kunskap om människors erfarenheter, åsikter eller beteende. I den här studien är alla de tre områdena relevanta. Metoden låter forskaren utforska många olika aspekter hos intervjuobjektet och det finns möjlighet att anpassa sig allt eftersom ny kunskap kommer fram (Ibid.).

Valet att använda intervjuer baserades på forskningsfrågan och typen av studie. Det är den bästa metoden för att få en djupare förståelse för hur processen går till och hur det skiljer sig mellan personer i olika roller. En enkät hade kunnat användas för att få bakgrundsinformation, men det kan även fås genom intervjuerna. För att materialet ska bli fylligt så behövdes gott om tid för att kunna utföra ett större antal intervjuer och för att kunna analysera materialet ordentligt. Om även enkäter skulle ha använts så skulle inte materialet, inom tidsramen, bli lika fylligt och inte kunna ge insikt om hur arbetssätt och anpassning ser ut inom olika yrkesroller. Att skapa generaliserbarhet är inte målet för studien, därför är inte enkäter det mest intressanta. De som vet bäst hur processen går till och vad som anpassats är intervjuobjekten, därför är en metod som kan anpassas efter deras kunskap att föredra.

4.2 Material och urval

För den här studien har en typ av variationsurval tillämpats. Variation innebär att det finns en omväxling av olika typer. Eftersom att olika yrkesroller skulle studeras inom en redaktion så var det avgörande att använda intervjuobjekt som gav en bred bild av det som studerades (Ekström & Larsson 2010, s 61). För att få en så bred bild som möjligt så var det viktigt att få med så många olika yrkesroller som möjligt. Intervjuobjekten är alltså handplockade baserat på deras yrkesroll. Om endast en yrkesroll hade studerats så hade studien inte kunnat svara på hur den journalistiska arbetsprocessen har förändrats eftersom intervjuobjekten då inte skulle ha insikt i hela processen. Genom att använda olika yrkesroller fås också en typ av källtriangulering, det

vill säga att resultatet blir mer trovärdigt eftersom ämnet studerats från olika synvinklar. De yrkesroller som har intervjuats är; Webbredaktör, Printredaktör, Redigerare, Teknik- och produktionsansvarig, Redaktör/Reporter, Print redigerare, Fackligt ansvarig, Formansvarig. Det är till viss del ett bekvämlighetsurval eftersom det inte var möjligt att välja fritt exakt vilka yrkesroller som skulle studeras utan valet baserades också på vilka som ville och hade möjlighet att ställa upp som intervjuobjekt. Det är inte heller en av varje yrkesroll på redaktionen som har studerats eftersom att tidsramen inte tillät det. Tidsramen avgjorde även att endast en redaktion studerades. Om ett fåtal intervjuobjekt från olika redaktioner hade använts så hade inte materialet blivit fylligt eftersom det kan finnas skillnader mellan arbetsplatserna som påverkar resultatet. Valet av redaktion baserades även det på ett sorts bekvämlighetsurval, då personliga kontakter underlättade tillträdet till redaktionen. Det är viktigt att återigen understryka att ingen av forskarna har haft någon kontakt med anställda på redaktionen tidigare. Redaktionen producerar en av Sveriges fem största dagstidningar, vilket styrker dess relevans i samhället då den har både stor publik, ett stort antal anställda och hög omsättning.

4.3 Bearbetning och analys

Den analysmetod som använts är kvalitativ innehållsanalys. Det är en metod som kan användas för att analysera till exempel transkriberade intervjuer, fältanteckningar och olika typer av texter, som tidningsartiklar. Analysen används för att sortera och reducera materialet (Ahrne & Svensson 2015, s 220). Den här metoden är en spiral process precis som fallstudien och precis som det vanliga tillvägagångssättet inom hermeneutiken. Delarna som ingår är kodning, tematisering och summering (Hjerm, Lindgren, Nilsson 2014, s 34). För att genomföra den här typen av analys är det viktigt som forskare att förhålla sig öppet till materialet och att jobba igenom det flera gånger, man kan tänka sig att man ska lära känna materialet (Ahrne & Svensson 2015, ss 222 - 223). Vid intervjuer får man ett väldigt rikt material som måste göras hanterbart (Hjerm et. al. 2014, s 37). Genom en kvalitativ innehållsanalys blir det möjligt att hitta mönster i materialet och dra slutsatser. En kvalitativ innehållsanalys är lämplig bland annat eftersom att studien är abduktiv, det är alltså inget specifikt som ska bevisas eller motbevisas utan materialet får avgöra vilka slutsatser som dras. Eftersom ett öppet förhållningssätt till materialet eftersträvas så behövs en analysmetod som kan reducera och sortera utan några förutfattade meningar.

4.4 Genomförande

Den här studien använder ett abduktivt tillvägagångssätt där den kunskap som skaffas är en spiralprocess mellan det insamlade materialet, teorier och tidigare forskning. Genom att låta det insamlade materialet avgöra vilka teorier och ytterligare kunskap som är intressant så bibehålls en öppen inställning till det material som samlas in samtidigt som ramverket blir robust och kan

bidra till en djupare tolkning och förståelse.

Studien utfördes som en fallstudie där fokus ligger på olika yrkesroller för att få en bred och grundlig bild över vad som har förändrats inom de olika rollernas arbetssätt.

Den typ av intervjuer som utförts är semi-strukturerade personintervjuer. En person åt gången har intervjuats på redaktionen i ett separat rum. De rum som användes för intervjuerna brukas i övrigt av redaktionen för möten och det var intervjuobjekten själva som valde platserna. Intervjutiden varierade mellan en timme och tjugo minuter. Intervjutillfällena var fördelade på cirka 1,5 månader. Totalt har åtta intervjuer genomförts. Innan intervjuerna har en intervjuguide med ett antal förutbestämda frågor förberetts. Följdfrågor valdes utifrån det som intervjuobjektet utvecklade. Alla frågor från guiden ställdes inte till alla personer utan intervjun anpassades. Intervjupersonens egna upplevelser och erfarenheter är det som står i fokus. Intervjuerna spelades in med hjälp av en smartphone från 2018, förutsatt att intervjuobjektet inte hade några invändningar mot detta. Ljudkvaliteten på inspelningarna var god tack vare ny teknik och att intervjuerna utfördes i tysta rum. Avsikten var att ha längre, djupgående, samtal vilket möjliggör för intervjupersonerna att kunna utveckla och reflektera över svaren.

Intervjuerna analyserades med en kvalitativ innehållsanalys för att sortera och reducera materialet. Analysen gick till på så sätt att transkriberingarna kodades, ett antal kategorier hittades, för att ringa in de viktigaste dragen i det som sades (Hjerm, Lindgren, Nilsson 2014, s 37). Att definiera en kod är svårare än att definiera en variabel i en kvantitativ studie. Det skulle visserligen kunna vara ett återkommande ord eller uttryck. Låt säga att sju av åtta intervjuobjekt använde uttrycket "digital first", då skulle det kunna vara en kod. Koder kan dock även vara meningar som inte använder exakt samma ord men som ändå berör samma saker. Nästa steg var att tematisera koderna, vilket innebär att kategorierna summeras och specificeras. Till exempel: Kod A, Kod B och Kod C kanske alla berör en gemensam kategori, det blir då ett tema (ibid, s 40). Låt säga att Kod A är uttrycket "digital first", Kod B är meningar som berör digital teknik och Kod C är meningar som berör den digitala världen. Då skulle temat kunna vara Digitalisering. Utifrån de teman som hittades kan slutsatser dras och man kan reflektera över vad dessa teman innebär, hur det som sägs kan tolkas och hur intervjuobjektets uppfattning om det som sägs kan tolkas. När vissa slutsatser började visa sig var det viktigt att gå tillbaka till materialet för att verifiera dessa. Man måste se att slutsatserna stämmer med det som sägs i texten (ibid., s 41). Den här typen av analys är en spiral process, där arbetet rör sig fram och tillbaka mellan kodning, tematisering och slutsatser för att materialet ska bli genomarbetat och för att de tolkningar som görs ska ha belägg (ibid., s 36).

4.5 Metodologiska reflektioner

Ett problem med intervjuer är att det är tidskrävande att få kontakt med, boka möten, samt genomföra intervjuer och sedan analysera materialet (Hansen, 2013, s 46). Det är något som blev

tydligt under den här studien då intervjuer fick bokas om och avbokas på grund av saker som sjukdom eller tidsbrist. Det resulterade i att intervjuerna tog upp en större del av tidsramen än planerat. Att få tillträde till fältet hade säkerligen varit svårt utan personliga kontakter. Den personen som underlättade kontakten med intervjuobjekten var dock inte längre anställd på arbetsplatsen och ingen av intervjuare och intervjuobjekt har haft någon kontakt tidigare. Det har alltså inte påverkat resultatet.

Det kan både vara ett problem och en fördel att den första intervjun inte liknar den sista eftersom att man under intervjuerna får mer kunskap, vilket kan påverka nästa intervju. Resultatet kan ha påverkats av att intressanta frågor som kommit upp under en intervju även användes i nästa. Det kan ha lett intervjuobjekten att diskutera samma saker, även om de inte hade gjort det utan en specifik fråga. Ytterligare en risk är att antaganden görs och att viss information tas för given (Ekström & Larsson 2010, s 68). Det är väldigt svårt att avgöra. Att hitta sin roll som forskare kan även ha sina utmaningar (ibid., s 46). Det var viktigt att inte låta sig styras för mycket av intervjuobjektet utan hålla sig till det som ska studeras, men samtidigt låta intervjuobjektet känna att den kan prata fritt. För att bli en framgångsrik forskare så behöver man också skaffa sig förkunskaper inom det område som ska studeras, bland annat för att kunna föra konstruktiva samtal men det är också viktigt när materialet senare ska tolkas (ibid., s 72). Att ha studerat det journalistiska och kommunikationsvetenskapliga fältet tidigare kan ha bidragit till en större förståelse av arbetsprocessen men några specifika ansatser att skaffa förkunskaper för intervjuerna har inte gjorts. Det är också viktigt med en ömsesidig förståelse mellan intervjuare och intervjuobjekt för att uppnå ett bra förtroende vilket resulterar i ett bra samtalsklimat (Ibid., s 73). Därför förklarades syftet med studien för intervjuobjekten innan intervjuerna och det tydliggjordes att de inte behövde vara experter inom varje fråga som diskuterades utan ombads att tala fritt utifrån sina egna upplevelser.

Eftersom forskaren styr intervjun så finns det en risk att intervjuobjektet påverkas av hur frågorna ställs, eller hur intervjuobjektet uppfattar intervjuaren som person. Den risken kan minimeras genom att vara pålästa och ställa öppna frågor. Vilket ger intervjuobjektet möjlighet att utveckla sina svar. Risken är dock för en oerfaren forskare att de följdfrågor som ställdes, som inte var planerade, kan ha varit ledande. Hur man uppfattas som person är svårt att påverka och det är ingenting som lades fokus på inför den här studien. Som forskare måste man även ta hänsyn till att egna tolkningar kan påverka resultatet av analysen. Det undviks genom ett öppet förhållningssätt till materialet och genom att inte ha några förutfattade tankar om resultatet. Det faktum att intervjuerna genomfördes på redaktionen, i enskilda rum valda av intervjuobjekten, kan bidra till att intervjuobjekten kände sig bekvämare. Det kan dock även ha resulterat i en ovilja att yttra allt för personliga eller negativa åsikter, av rädsla för att kollegor skulle höra samtalet. När det gäller just förändring och ny teknik kan normer och underförstådda gruppleddare påverka de övrigas attityd, något som kanske hade påverkat mindre om de intervjuats utanför arbetsplatsen (Singer 2004, ss 4-5). För att studien ska hålla hög kvalitet så är det viktigt att

intervjumaterialet är fylligt, det vill säga att intervjuobjekten är tillräckligt många och att intervjuerna är innehålls- och innebördsrika. Tillräckligt många intervjuer har utförts när materialet känns mättat (Ekström & Larsson 2010, s 77). Eftersom att den information som gavs av intervjuobjekten var väldigt likartad började materialet kännas fylligt redan efter sex intervjuer men att få in fler yrkesroller bedömdes vara nödvändigt. Alla yrkesroller på redaktionen har dock inte intervjuats på grund av tidsbrist, det kan ha påverkat resultatet. För kvaliteten på studien är det även viktigt att man intervjuar rätt personer och att svaren uppfyller syftet för undersökningen. Rätt personer i det här fallet innebär personer med olika yrkesroller och som har arbetat antingen före, efter, eller under digitaliseringsprocessen. Om bara personer som varit yrkesverksamma de senaste fem åren hade intervjuats så hade inte forskningsfrågan kunnat besvaras. Då hade intervjuobjekten bara kunnat spekulera kring hur arbetsprocessen såg ut och har förändrats sedan digitaliseringens början.

Eftersom organisationsliv och yrkesutövning studeras så måste hänsyn tas till att olika slags normer kan göra det svårt att få sanningsenlig information (ibid., s 78). Risken finns att de svar som getts snarare är den gemensamma bilden än individens egen uppfattning. De åtgärder som har vidtagits för att undvika det är att intervjuobjekten intervjuades var för sig och gavs möjligheten att välja platsen för intervjun samt att de var specialiserade på olika områden och ombads diskutera utifrån egna erfarenheter.

4.6 Forskningsetik

För den här studien har informerat samtycke sökts från deltagarna, det vill säga att intervjuobjekten har informerats om syftet med studien, hur den skulle gå till och personerna har därefter fått ta ställning till om de vill delta. Materialet har även anonymiserats så att det inte går att identifiera vem personerna är. Det är i all forskning viktigt att anonymisera så mycket som det går (Ekström & Larsson 2010, s 75). Enligt Ekström och Larsson bör intervjuobjekten i intervjuerna även tillfrågas om vilken grad av anonymitet de behöver (Ibid.). Det som gjorts i den här studien är att namn eller ålder på intervjuobjekten inte har dokumenterats. Eftersom att intervjuerna har spelats in så har inspelningarna förvarats på ett sätt så att ingen utomstående ska ha tillgång till dem eller kunna av filerna utläsa vem intervjuobjektet är. Intervjuobjekten har även försäkrats om att inspelningarna enbart kommer användas för transkriberingen och kommer inte att publiceras någonstans. Som forskare inger det också mer förtroende hos intervjuobjektet om denne ges anonymitet (ibid.). Efter att transkriberingen avslutats raderades ljudinspelningarna. Ingenstans i uppsatsen nämns heller vid vilken redaktion någon av personerna jobbar. Något som inte kan uteslutas är vilka yrkesroller intervjuobjekten har eftersom detta är intressant för resultatet. Intervjuobjekten har informerats om detta innan intervjun ägt rum, samt är medvetna att de när som helst under studiens gång kan dra tillbaka sin medverkan och materialet som samlats in från den måste då raderas. För att inte kompromissa intervjuobjektets anonymitet har vi valt att inte publicera vilken yrkesroll som sagt vad, för att de inte ska kunna identifiera varandra.

5. Resultat och analys

I det här kapitlet presenteras resultatet och analysen av de transkriberade intervjuerna. I resultat redovisas det som kan ses direkt i materialet och i analysen presenteras tolkningar av resultatet. Genom kodningen av materialet har tre huvudsakliga teman identifierats; digitalisering, finansiering och förändrade arbetsförhållanden. Varje tema förklaras och motiveras med hjälp av materialet. Digitalisering och Finansiering som tema innebär inte att studien kommer djupdyka i vare sig hur tekniken eller affärsmodellen fungerar. Deras relevans beror på att de, enligt studiens resultat, har en stor påverkan på arbetsprocessen. Det kommer att göras tydligare under rubriken Analys där resultatet också återkopplas till det teoretiska ramverket och tolkas på en djupare nivå.

5.1 Resultat

5.1.1 Digitalisering

Innan digitaliseringen fått sitt genombrott så var papperstidningen viktigast. Stor skillnad gjordes på print och webb. Innehåll sparades till papperstidningen för att det upplevas nytt och intressant. Redan för 20 år sedan trodde man att papperstidningen var döende. För att understryka den teknologiska förändring som har skett berättar en av journalisterna om en kurs personen läste under nittiotalet som hette global electronic journalism. Där fanns en lärare som sa att i framtiden kommer människor gå omkring med en dator i sin klocka, vilket vara rena fantasier på den tiden, och för några år sedan kom apple watch.

“Men allt eftersom utvecklingen har gått framåt i sån raketfart så är det så att, idag skulle vi ju inte klara av att få ut en tidning utan den här tekniken.”

Den största förändringen som skett de senaste sex åren är att fokus har flyttats från print till webb. Mycket av arbetet är sig likt. Därför tror en del av journalisterna inte tror att någon större förändring kommer ske heller de kommande fem åren. Det finns fortfarande journalister som jobbar enbart med papperstidningen. Tidningen finns numera även som app och desktop. Med den digitala versionen finns fler möjligheter att utveckla innehållet genom att länka till annan relevant text, lägga till videoklipp och skriva längre texter. Den digitala tidningen är en viktig produkt som lockar en växande publik. En del av journalisterna upplever det som förgånget att prata om papper och webb som separata material medan andra gör stor skillnad. Trots att båda kanaler använder samma innehåll.

“Det är ju webben. Den är ju en egen värld.”

Genom digitaliseringen så blev vissa yrkesroller oviktiga, vissa beskrivs något nedvärderande av ett intervjuobjekt. Den digitala tekniken var komplicerade till en början och gjorde arbetet långsammare. Till exempel tog en webbsida lång tid att ladda. Intervjuobjekten beskriver arbetet

innan digitaliseringen där man klippte ut texter och klistrade ihop med rubriker och så vidare för att skapa en tidningssida, det var många delar som skulle komma på plats och många steg i processen. Numera görs allt på en dator. Datorn har digitaliserat inkodning, grafik, arkivering och det mesta av fotografi. Att hitta information har blivit lättare. Sökningar kan göras i ett nytt stort webbpubliceringssystem med nyhetsartiklar på olika språk.

“Det är ju en revolution att ha det inflödet. Det kunde du inte få för bara några år sedan. Systemet kom för 3 - 4 år sedan.”

Många redigerare och alla grafiker behövdes inte längre när datorer började användas och det var en komplicerad situation. Tidigare lades stor vikt på skillnaden mellan journalistiskt och grafiskt jobb, de som la sig i det grafiska arbetet fick en ordentlig tillrättavisning. Det tog längre tid för tidningarna att ta till sig ny teknik på grund av de yrkesroller som skulle falla bort och kampen som uppstod med olika fackföreningar. Digitaliseringen har hittills underlättat arbetet, men det har gett både positiva och negativa konsekvenser. Det är många saker en journalist ska hålla koll på samtidigt.

“Allt är enklare idag, det är enklare att ändra. Och på ett sätt är det både roligare men samtidigt är det stressande också.”

Många tidningar använder sig inte av fotografer utan reportern får fotografer, ofta med mobilkamera, vilket ger en betydligt lägre kvalitet på bilderna.

*“Där jag jobbade innan så skulle reporterna själva ta bilderna. Många bilder va tagna med en iPhone liksom. Och det va så fult. Det va inte kul att göra en så ful tidning.” / **Print-redigerare***

Idag används ett begrepp som heter “digital first”. Det innebär dels att webbsidan är prioriterad men också publiken och vad de efterfrågar. Tidningen producerar det innehåll som publiken uppskattar. En del upplever att man inte lägger vikt på vad print behöver. Det är mycket större fokus nu på vad publiken efterfrågar online. Intervjuobjekten är mer öppna mot publiken än vad man var innan. Journalisterna kan få mer respons från publiken. De yngre journalisterna föreställer sig att man tidigare var väldigt isolerad från publiken och producerade den typen av innehåll man själv bedömde vara viktigt och intressant, eller hade en egen agenda. Innehållet anpassas mycket mer till den specifika målgruppen idag än förut, i den utsträckning det går.

“Men det är klart att det inte kan styra hur mycket som helst för att nyhetsflödet är ju vad nyhetsflödet är också.”

Även om tidningarna är intresserade av att öka antalet sidvisningar så skriver inte journalisterna vad som helst utan tar fortfarande upp de nyheter som de anser viktiga. Sociala medier bidrar med respons till tidningen. Publiken uttrycker sig gärna via twitter och instagram ifall det tycker att något varit extra bra, dåligt, eller konstigt. Med digital teknik finns det också möjlighet att omedelbart få reda på hur många som läser, vad de läser och hur stor del av texten de läser. I princip allt som görs online kan mätas, även hur publiken hittat artikeln, till exempel genom en google sökning. Stor vikt läggs vid att bygga lojalitet hos publiken. Hittills har det märkts att

publiken online är relativt illojal, man kan till exempel välja att läsa en specifik tidning ifall de just nu har ett rabatterat pris på en prenumeration, och sedan byter de tidning igen.

“Det är viktigt att man behåller läsarna. Folk är rätt illojala, hoppar liksom mellan tidningarna.”

Det spekuleras att det blir möjligt att ha något “spetsigare” innehåll med en publik som är mer lojal. Till en början så var innehållet online väldigt tillspetsat och innehållet i print väldigt nedtonat, de senaste åren har de mötts och jämnat ut varandra. Det senaste två åren har publiken börjat läsa allt mer utländska tidningar. Journalisterna på den redaktion som studerats upplever att just deras publik ställer högre krav på viktiga nyheter och inte bara rolig läsning.

Idag är det viktigt att papperstidningen och det digitala innehållet upplevs på samma sätt av publiken. Alla kanaler ska ha samma formspråk. Nyligen har det anställts en Visuell chef, en tjänst som uppkom bara för några år sedan. Den personens uppgift är att publiken får samma känsla av digitalt innehåll och print, att de känner igen varumärket. Tidigare trodde man att olika kanaler hade helt olika publik, nu vet man att de har samma läsarbeteende. Den attitydförändringen har skett hos redaktionen nyligen.

”För att förut hade man ju bilden av att webbläsaren och printläsaren är två olika typer av läsarbeteenden. Det är ju olika läsare det är det ju men inte olika läsarbeteenden.”

Även om enskilda individer kan starta en blogg och nå en enorm publik så anser intervjuobjekten att journalistyrket fortfarande är viktigt eftersom de skapar innehåll utifrån andra principer och etiska regler. Information som är sann. Det blir dock svårare att avgöra vad som är verklighet och sanning, inte bara på grund av så kallade fake news utan, också på grund av att bilder, ljud och filmklipp manipuleras. Tekniken som används för att manipulera information blir allt mer sofistikerad och det är en utmaning som journalister står inför. Den digitala tekniken kräver även mer teknisk support, som läggs på konsultbolag eftersom att redaktionen inte har möjlighet att ständigt kompetensutveckla egen teknisk support i samma takt som tekniken förändras eller byts ut. Journalisterna upplever dock att den lösningen fungerar bra. En annan teknisk förändring är att podcasts och ljud-relaterat innehåll blir allt mer populärt.

Att övertyga arbetsgivaren om att arbetet har förändrats och att därmed även villkoren behöver förändras är en svår och långsam process. Trots att även ledningen borde vara medveten om digitaliseringsprocessen och de förändringar den har burit med sig hittills. De fackligt anställda jobbar aktivt med att söka förståelse hos arbetsgivaren men de upplever att de jobbar i motvind. Framförallt så gäller det förändrade, obekvämare arbetstider som på grund av ett gammalt system inte ger journalisterna vare sig rätt till arbetstidsförkortning eller högre lön.

“Vi försöker påverka så gott det går men det är jättesvårt och det går trögt att få arbetsgivaren att se att vi lever i nya tider.”

Digitaliseringsprocessen går mycket långsammare än vad många har trott. Papperstidningen visar på en nedåtgående kurva, men den digitala tidningen är fortfarande beroende av den.

5.1.2 Finansiering

Redan år 2000 trodde man att papperstidningen var döende. Upplagan minskade och så också annonsförsäljningen. För att trygga ekonomin så sades många redigerare upp och reportrar fick ta över deras jobb. Annonserna i papperstidningen ger mer intäkter jämfört med den digitala tidningen. Vad det beror på är många av journalisterna osäkra på. Annonsförsäljningen börjar även den visa på en nedåtgående kurva, det är en allvarlig utmaning för tidningen.

“Annonfinansieringen är också på utdöende. Man kan inte ta betalt på samma sätt längre. Så vi behöver hitta en annan finansiering.”

Anledning att printannonser genererar mer pengar än digitala tros vara att det är större konkurrens samt att många annonsörer online vänder sig till exempelvis Google och Facebook. Det måste också sättas en högre prislapp på annonsering i print eftersom att kostnaderna för papper är väldigt höga. Intervjuobjekten har en känsla av att papperspriserna stiger konstant. Hela verksamheten är ekonomiskt beroende av den tryckta tidningen. Det är där både de stora intäkterna och de stora utgifterna ligger. Framförallt är det papper och distribution som kostar. Dessvärre är personalkostnaden det enklaste att dra ner på. De digitala affärerna är osäkra eftersom många prenumerationer sägs upp efter relativt kort tid. Hur redaktionen ska gå runt ekonomiskt i framtiden är ännu oklart.

2001 kom it-kraschen, då var det den digitala produktionen man drog ner på. Trafikmålen hade inte uppnåtts och man visste inte om internet bara var en trend. Antalet webbredaktörer minskade från sexton till fyra i vad som upplevdes som en handvändning. Personal fick flytta över från webben till papperstidningen.

“Allt föll som ett korthus och det blev fullständig panik, eh, och då flyttade jag över till pappret eftersom jag då hade jobbat med papper tidigare.”

Redaktionen var väldigt tidig med att ha en webbsida och att satsa på det. Det fanns viss osäkerhet kring det eftersom få tidningar hade en webbsida. I början satsade redaktionen mycket på webben och webbredaktionen var stor. 2001 var prioritering dock att ha kvar reportrar till papperstidningen och att göra sig av med webbreportrar.

Så kallade betalväggar, att läsarna måste betala för att läsa vissa artiklar, infördes för ungefär två år sedan. Intervjuobjekten upplever att publiken har förståelse för att journalistik måste få kosta pengar. De senaste två åren har även antalet prenumerationer ökat på e-tidningen, papperstidningen i digital form. Det är en tydlig förändring. Även många utländska tidningar har lyckats vända sin ekonomi i och med att publiken har blivit mer villig att betala för journalistik. Det spekuleras i att betalningsviljan online kommer att öka ytterligare, även om ökningen fortfarande är förhållandevis låg. Det tros vara en vanesak, att innehåll på internet ska vara gratis, men fler tidningar väljer att använda betalväggar och då är det också fler som vänjer sig vid att man måste betala.

Att skriva innehåll som en stor publik klickar in sig på är nödvändigt för att få annonsintäkter. Online betalar annonsörerna per sidvisning. Tidningen har två huvudsakliga inkomstkällor, annonsförsäljning och prenumerationer. Att livnära sig enbart på prenumerationer skulle inte fungera i dagens läge. Att det ständigt letas nya sätt att öka inkomsten är dock ingenting journalisterna uppfattar som nytt.

“Det har alltid varit en jakt på pengar.”

Hur en tidningssida ser ut i print beror helt på den budget som finns. Allt är en kostnadsfråga på grund av att papper är väldigt dyrt. Det måste även lämnas plats för annonser. Tidningens ekonomi, HR och distribution är en egen avdelning som har slagits ihop med en annan svensk- och en norsk tidning. Den norska tidningen håller på att dra sig ur samarbetet då de inte har visat sig så lönsamt som man först trott. Det kommer innebära ökade distributionskostnader för redaktionen.

Redaktionen har minskat betydligt i storlek de senaste åren. Om det skulle skalas ner ytterligare så skulle det enligt ett intervjuobjekt bli svårt att fortsätta kalla redaktionen för dagspress. Intervjuobjektet menar att titeln kräver att man täcker ett visst antal områden.

5.1.3 Förändrade arbetsförhållanden

Ett antal yrkesroller har försvunnit. På 80-talet drog tidningen ner på antalet grafiker, en del fick gå och en del hade tur och kunde ta en annan position. Tidigare var det helt otillåtet för en reporter att göra en grafikers jobb. Även ett antal mellanchefer och korrekturläsarna fick gå. Att bli av med korrekturläsarna ställde högre krav på de skrivande journalisterna och många av dem var enligt ett av intervjuobjekten ordblinda. Det var en komplicerad process att lära sig den nya tekniken vilket orsakade mycket stress.

Redaktionen har kvar ett fåtal fotografer. Många tidningar har inte kvar några alls. Inga arkivarier är anställda längre. Det tidskrävande manuella arbetet kring fotobehandling kan nu göras i datorn. Det är naturligt att det inte längre finns samma behov av personal.

I grunden är journalisternas arbete sig likt. Den största förändringen är att antalet kollegor har minskat och att lokalen har krympt.

“Mycket är ju detsamma. Det journalistiska fotarbetet är ju detsamma.”

De flesta journalisterna är reportrar i grunden som har vidareutvecklat andra specialområden. Reporter är den yrkesroll som är mest bestående inom journalistyrket. Reportern idag arbetar inte lika mycket på fältet. Det mesta av den information som behövs finns online. Det är både kostsamt och tidskrävande att åka ut på ett uppdrag, vilket inte är uppskattat. Reportern tar även över fotografering.

En annan stor skillnad är arbetstempot. Online måste redaktionen vara snabb med att lägga upp och uppdatera innehåll, och vara först med de största nyheterna. Det finns viss oro för att kvaliteten kommer försämrats av den ökade produktionshastigheten.

”Visst det har blivit mer fokus på web och mindre på papperstidning och det ska gå snabbare allting och kvaliteten kanske sänks.”

Innehåll ska även produceras till många olika kanaler. Mycket av arbetet är enklare idag, tack vare den digitala tekniken, men det har också lett till att en journalist måste utföra fler uppgifter, vilket bidrar till en ökad stress. Journalisterna måste ta hänsyn till är att tidningarna har blivit mindre, alltså färre sidor. Utrymmet får inte överstigas eftersom även budgeten överskrids då.

Arbetstiderna har förändrats. Tidigare kunde arbetsdagen sluta när tryckta tidningen var klar. Nu när publiken läser dygnet runt online så påverkar det också journalisternas arbete. Regler kring arbetstidsförkortning har dock inte ändrats i förhållande till arbetet.

“Dom är ju bundna vid sina burkar likasom. Så det har ju blivit en jättestor skillnad. Och dom kompenseras inte för det.”

Redaktionen omarbetar nu arbetspassen. Ett arbetspass, som används på prov, innebär att journalisten börjar klockan fem på morgonen och kan då välja att arbeta hemifrån. Inställningen till att personalen ska arbeta hemifrån är dock fortfarande negativ, eftersom arbetsledare då inte vet om arbetet blir utfört. Tanken är också att journalisten ska komma in till arbetsplatsen senare, men då uppstår en debatt om huruvida personen ska få betalt för tiden den färdas till jobbet. Redaktionens fackliga ombudsman tror att det blir svårt att rekrytera till en sådan tjänst eftersom personer som har barn i så fall måste räkna med att någon annan lämnar barnet på dagis etcetera.

”Idag när du kan gå på ett schema med kanske 5 eller 6 olika pass som börjar 05.00, 07.00, 09.00, 14.00 blir det jävligt svårt och ha ett socialt liv och ett familjeliv med småbarn.”

Webbredaktör är en yrkesroll som tillkommit. De är under sina pass helt bundna vid sin dator. För att till exempel kunna gå på toaletten så måste de ha en vän som kan sköta deras jobb under tiden. Det är en stor skillnad mot hur arbetsprocessen såg ut förut. Det kommer vara en viktig fråga när journalistförbundet ska förhandla nästa avtal med arbetsgivaren. En digital chef har tillkommit för att agera arbetsledare för webbredaktörerna.

Rörlig bild är ett nytt format för tidningsredaktionen och därigenom har man anammat yrkesroller från TV-världen. Nya yrkesroller har även uppkommit för redaktionens sociala medier. Formansvarig har fått nya uppdrag med att forma om webben för att ge samma upplevelse som i de övriga kanalerna. Formansvarig är en yrkesroll som förändras varje vecka. Eftersom det tidigare gjordes stor skillnad på webb och print så är det en stor förändring att nu försöka förmedla samma känsla i båda kanalerna. Där kommer den visuella chefen in, ytterligare en ny yrkesroll, vars ansvar är att hålla samma form på alla kanaler och se till att bygga upp varumärket på så sätt.

Hur journalisterna skriver har inte förändrats avsevärt för att anpassa innehållet till behovet att få många sidvisningar, det som läggs extra fokus på är att skriva rubriker som är lätta för publiken att hitta vid en sökning.

Många tjänster som tidningen är beroende av utförs idag av konsultbolag. Redaktionen annonsförsäljning sköts av koncernen. Tidigare var redaktionen dålig på att kompetensutveckla sin personal men efter påtryckningar har arbetsgivaren blivit mer medveten om behovet. 2012 fick många lämna företaget eftersom de inte hade de digitala kompetenser som krävdes. Det var inte en nyhet för arbetsgivaren att den här kompetensen skulle behövas och man ifrågasatte då varför den här gruppen inte fått någon hjälp med att utvecklas. Nu sker till exempel ett aktivt arbete med att lära de journalister som jobbar med papperstidningen att även kunna hantera webben, samtidigt som de behåller sitt specialområde. Personalstyrkan har nu skurits ner så pass mycket att det blir svårt att täcka alla områden samtidigt.

“Så är vi kanske nere på en nivå som liksom, man kan inte ha alla tentakler ute.”

5.2 Analys

Något som är väldigt tydligt är att alla tre teman är tätt sammanlänkade och påverkas av varandra. Ny teknik bidrar till att journalisterna arbetar på ett annat sätt men arbetssätt och rutiner påverkar också till exempel hur digital teknik antas. Den nya tekniken påverkar hur tidningen finansieras och de ekonomiska förutsättningarna påverkar hur de digitala möjligheterna utnyttjas.

5.2.1 Journalisterna och tekniken

Journalisterna upplevde anpassningen till internet och datorer som komplicerad och långsam. Frågan är i förhållande till vad då de beskriver tidigare arbetssättet som omständligt och tidskrävande. Vi tolkar det som en attityd till innovationen och kanske en ovilja att överge sitt invanda arbetssätt. När en innovation antas så måste arbetsprocessen läras om, vilket är tidskrävande. Intervjuobjekten anser idag att den digitala tekniken i sig har förenklat arbetsprocessen. Det stämmer överens med det Nygren skriver om att den nya tekniken har effektiviserat produktionen (Nygren 2008, s 269). Journalisterna upplever dock inte enbart att digitaliseringen har haft positiva effekter. Nedskärningarna av personalstyrkan innebär att till exempel en reporter, idag även agerar fotograf och redigerare. Som Jenkins skriver så sker mediekonvergensen överallt, det skulle kanske kunna sägas att även yrket konvergeras eftersom journalisterna måste anta fler roller (Jenkins 2004, s 34). Vi bedömer att behovet av bredare kunskap kan resultera i att specialiserade journalister försvinner och det påverkar materialets kvalitet. Enligt Nygren är dock journalister inom dagspress de som till störst del bibehåller sin specialisering (Nygren 2008, s 271). Det har inte visat sig allt för tydligt i den här studien. Det nämns att vissa fortfarande är dedikerade till ett visst ämne men det gäller inte för något av intervjuobjekten. Ökade krav på produktionshastighet, leveranshastighet och sidvisningar kan också avgöra kvaliteten på innehållet. Det upplever dock inte skribenterna eftersom de kan uppdatera och korrigera innehållet kontinuerligt. Vi bedömer att nya yrkesroller som tillkommer är en effekt av konvergensprocessen som digitaliseringen för med sig. Som Jenkins skrev så

fokuserar medieföretagen inte bara på en kanal eller plattform. I tidningsbranschen till exempel börjar man även erbjuda tv och radio (Jenkins 2004, s 34). Den här studien precis som Nygrens vittnar om en viss skepsis bland journalisterna i fråga om hur mycket publiken tillåts påverka innehållet, men de flesta anser att det precis som Nygren säger är både det publicistiska och marknadsmässiga styrfältet som påverkar fortfarande (Nygren 2008, s 280). Nygren skriver att mer av arbetet nu utförs i grupp, men det är inget som intervjuobjekten i den här studien vittnar om (Nygren 2008, s 269). Antingen stämmer det inte eller så har det blivit så naturligt att journalisterna inte tänker på det.

5.2.2 Innehållet

Vår studie visar att bilden av vilket innehåll publiken efterfrågar också har förändrats. För bara några år sedan trodde man att den digitala publiken efterfrågade korta texter av kvällstidningskaraktär. Intervjuobjekten bedömer skillnaderna i läsarbeteendet hos den analoga och den digitala publiken som små. Den ökade möjligheten till publikrespons har bidragit till större förståelse för vilket innehåll som blir framgångsrikt hos publiken. Även den tryckta tidningen har anpassats. Det är något som Nygren inte uppmärksammat då han beskriver att endast det digitala innehållet styrs av statistiken (Nygren 2008, s 278). Enligt intervjuobjekten kan innehållet nu göras "spetsigare", något mer provokativt, än tidigare. Det kan bero på att innehållet tidigare skulle passa en så bred publik som möjligt, vad Jenkins kallar för konsensusmedia och som enligt honom håller på att försvinna (Jenkins 2004, s 38). Det stämmer även överens med Nygrens forskningsprojekt som visade en trend av anpassning till olika publikgrupper (Nygren 2008, s 285). Intervjuobjekten upplever att just deras läsare vill bli utmanade, möta information som kanske inte stämmer överens med deras egna världsbild eller åsikter. Intervjuobjekten vittnar om att det finns möjligheter med den digitala tekniken att göra långa, djupgående texter mer attraktiva för publiken jämfört med print. Involverande av videoklipp och länkar till liknande artiklar bidrar till att texten upplevs mer lättläst och intressant, enligt statistiken. Efterfrågan på längre mer djupgående texter kan vara en del av den nya kunskapskulturen som Jenkins nämner i sin teori. Möjligheten att lättare ta del av ny information och kunskap kanske har gjort att människor i större grad eftersträvar utökad kunskap (Jenkins 2004., s 35).

5.2.3 Webb vs Print

Alla intervjuobjekt är överens om att skiljelinjen mellan print och webb håller på att suddas ut. Majoriteten anser att materialet är av samma karaktär och kvalitet online som i tryck. Huruvida det är journalisternas egna åsikter eller redaktionens policy är dock svårt att veta. Det har nämligen påbörjats ett arbete med att omforma samtliga kanaler för att inge samma upplevelse hos publiken. Vi relaterar det till Jenkins teori om hur ett koncept bör utvecklas idag (Jenkins 2004, ss 39 - 40). Tidigare så användes lyckat material, tryckta tidningen, som grund för ytterligare en typ av material, tidningens webbsida. Till en början så var inte webbsidan lika viktig och höll inte samma kvalitet som den tryckta tidningen. Nu ska alla kanaler tillföra något och hålla samma kvalitet för att det ska bidra till konceptet, tidningen (ibid.). Det görs för att skapa lojalitet och en stark relation till publiken. Nya yrkesroller har uppkommit enbart för att arbeta med detta konceptbyggande.

5.2.4 Journalisterna och publiken

Intervjuobjekten upplever sig vara mer öppna för publikens preferenser än man var tidigare. En anledning till att publikens åsikter upplevs viktigare kan vara att det finns helt nya möjligheter till respons. Som Jenkins skriver så förändras relationen mellan producent och publik (Jenkins 2004, s 40). Digitaliseringen har både gjort det möjligt för publiken att kommunicera med redaktionen på fler sätt och gjort det möjligt för redaktionen att studera publikens beteende i realtid. Redaktionens sociala medier ansvariga arbetar både med att driva redaktionens konton och att uppmärksamma vad publiken gör med materialet. Om publiken delar materialet, uttrycker åsikter om eller diskuterar innehållet. Det kan tänkas att det är viktigt att interagera med publiken eftersom det enligt Jenkins teori stärker relationen till tidningen. Frågan är om innehållet anpassas endast efter den publikgrupp som syns och hörs mest eftersom de är enklast att studera (Jenkins 2004, s 38). Det verkar som att den redaktion som har studerats inte har några invändningar mot den intellektuella äganderättens omdefiniering (ibid., s 40). Istället för att bli upprörda över att privatpersoner delar eller skriver om deras artiklar på till exempel twitter, och således själva får uppmärksamhet och kan vinkla innehållet, så ser man de positiva effekterna (ibid.). Webbnsidan får fler sidvisningar, därmed större annonsintäkter, och tidningen når en större publik. Det här har också att göra med den förändrade relationen mellan tidningen och publiken (ibid.). Det finns en vilja på redaktionen att ta reda på vad publiken uppskattar och inte. Om det beror på ren överlevnadsinstinkt eller djupare önskan att uppfylla journalistikens syfte kan inte den här studien svara på. Mediekonvergensen har medfört att medierna inte längre har samma inflytande över publiken, utan makten har omfördelats (ibid., s 35).

5.2.5 Digitaliseringen och yrkesrollerna

Enligt Jenkins teori kommer digitaliseringens konvergensprocess hålla en ojämn hastighet inom olika kulturer (Jenkins 2004, s 35). Man kan tänka sig här att det uppstår en skillnad mellan företagskulturen och publikskulturen. Medan publiken upplevs anpassa sig till och uppskatta de nya digitala medierna allt snabbare så finns det faktorer som kan göra journalisterna mindre mottagliga. Digitaliseringen har fört med sig ekonomiska utmaningar som har lett till nedskärningar i personalstyrkan, från närmare 700 anställda till cirka 150. Eftersom samtliga intervjuobjekt har berört just den frågan kan vi konstatera att det är något som de upplever som högst aktuellt. Att se kollegor, och kanske vänner, behöva lämna arbetsplatsen adderat med ekonomisk osäkerhet kan innebära att journalisterna upplever sin arbetssituation som otrygg. De lever ständigt med vetskapen att det kan vara deras tur nästa gång. Det skulle kunna skapa en negativ inställning till digitaliseringens utveckling. De som har arbetat på redaktionen en längre tid har sett en rad yrkesroller försvinna; grafiker, inkodare, arkivarier, olika chefspositioner och till viss del fotografer. Antingen var den redaktion som studerats tidigt med att anta den datoriserade verksamheten eller också är grafikernas försvinnande också en förändring som skett efter 2007, eftersom Nygren då skrev om att journalister och grafiker samarbetade (Nygren 2008, s 282). Enligt intervjuobjekten kämpade delar av personalen emot övergången till datorer, för att bevara alla yrkesroller. Intervjuobjekten vittnar dock enbart om att grafikerna kämpade emot datoriseringen. Nygren menar att även resterande journalister kämpade för att få behålla skrivmaskinen (Nygren 2008, s 282). Det kan visa på förändrade värderingar inom redaktionen. Även antalet bland kvarvarande yrkesroller sjunker. Att behöva agera som ett flertal yrkesroller, samt kravet på högre uppdateringsfrekvens, upplever intervjuobjekten bidrar till allt mer stress. De yngre journalisterna har vuxit upp med digital teknik men många äldre har fått lämna sitt jobb

på grund av bristande teknologiska kunskaper. Det kan dock tänkas att oron över att behöva lämna arbetsplatsen är något mindre idag då intervjuobjekten upplever att arbetsgivaren jobbar mer aktivt med att kompetensutveckla personalen. Till exempel får print redigerare med jämna mellanrum även arbeta med webbtidningen. Frågan är i hur stor utsträckning arbetsgivaren kommer vilja eller ha möjlighet att lägga tid och resurser på utbildning när nyutbildade journalister har en bredare grund redan vid examen. Den yrkesroll intervjuobjekten bedömer vara mest livskraftig är reportern, vars arbete inte har förändrats avsevärt utöver att arbetet flyttats från papper till dator. Behovet av att bege sig ut i fältet har minskat eftersom att i princip all information kan fås genom internet eller ett telefonsamtal. Vi konstaterar att den fysiska geografins betydelse alltså inte är lika stor längre, vilket stämmer överens med Jenkins teori, även om han syftade på ett mer globalt perspektiv (Jenkins 2004, s 35). Det faktum att journalisternas arbete blir mer bundet till redaktionen stämmer också överens med de slutsatser som Nygren presenterar av sitt forskningsprojekt (Nygren 2008, s 269). Det kommer nya yrkesroller som webbredaktör, visuella chefer, sociala medier ansvariga och i allt högre grad yrkesroller från TV medier. Att yrkesroller försvinner, förändras och tillkommer sammantaget med kravet på multi-kompetens påverkar också hur man utbildar sig till journalist. De flesta av de äldre intervjuobjekten har läst renodlade journalistutbildningar medan de yngre ofta har en blandad utbildningsbakgrund. Vi bedömer att skillnaden i utbildning mellan de som har varit yrkesverksamma sedan 80 - 90-talet och de som blivit yrkesverksamma under 2000-talet också är en tendens till förändring.

5.2.6 Framtiden

Hur framtiden kommer se ut upplevs svårbedömt. Att det blir mer och mer fokus på digitala plattformar och digitalt innehåll är alla överens om, också att materialet i större utsträckningen kommer blanda bild, text, rörlig bild och ljud. De två sistnämnda talar för att den tryckta tidningen kommer försvinna eftersom den inte kan erbjuda dem. Papperstidningens nedläggning har förutspåtts så pass länge att det redan borde ha skett. Utvecklingsprocessens hastighet och riktning är svårbedömd. Intervjuobjekten berättar att det i början av 2000 talet var det den digitala tidningen som blev utdömd då den inte gav det resultat man hoppats på. För att kunna anpassa sig och vara förberedda på vad som komma skall har journalisterna varit tvungna att försöka sja om framtiden, något som ofta misslyckas, men vad är alternativet?

Studien visar att dagspressen i nuläget inte överlever utan print. Journalisterna upplever inte att de är tillräckligt insatta i frågan för att svara på hur finansieringen av tidningen ser ut eller kommer att se ut utan den tryckta tidningen. Att ekonomin omformas är en del av mediekonvergensen (Jenkins 2004, s 35). Alla är medvetna om att den största delen av intäkterna kommer från den tryckta tidningen, men varför är de osäkra på. Ingen av dem nämner någonting om det finansiella stöd redaktionen tar emot av svenska staten. De nämner inte heller minskade produktions och distributionskostnader, som Jenkins tar upp i sin teori (ibid., s 39). Det kan delvis bero på att tidningarna fortfarande har kvar stora produktionskostnader när det gäller den tryckta tidningen. Kostnaden borde dock rimligtvis ha minskat ändå eftersom flera tidningar gått ihop om tryckerier och distribution. Att det inte nämns kan också bero på att de, som de själva uttryckte, inte är insatta i de ekonomiska frågorna. Tydligt är dock att journalisternas arbete påverkas allt mer av ekonomiska faktorer, vilket även Nygren uppmärksammat (Nygren 2008, s 283). Journalisterna spekulerar i att det kan vara svårare att konkurrera om till exempel annonsintäkter online eftersom att aktörer som Google och Facebook drar till sig en stor del av

annonsörerna. Att den internationella konkurrensen om annonsförsäljningen blir hårdare online går helt i linje med den statliga utredningen från 2016 (2016:30, s 216).

Ett av intervjuobjekten diskuterade huruvida redaktionen kommer kunna kalla sig dagspress i framtiden, med tanke på den låga personalstyrkan, eftersom man inte kommer kunna täcka tillräckligt många områden. Frågan är snarare om ett nytt begrepp inte kommer att behövas oavsett när en och samma redaktion driver både tidning, tv-kanal och olika sociala medier där man också producerar både bild, text och video.

5.2.7 Journalisterna och innovationer

Anledningen till att digitaliseringsprocessen, och därigenom den tryckta tidningens uttåg, har tagit längre tid än man trott kan bero på journalisterna själva. Till exempel så beskriver journalisterna övergången till att använda datorer som långsam och komplicerad. Enligt Diffusion of innovations theory är innovationens, datorns, komplexitet något som påverkar redaktionens vilja att anta den negativt (Singer 2004, s 4). Innovationer, i det här fallet digital teknik, bedöms också utifrån hur kompatibla de är med gruppens, redaktionens, värderingar (ibid.). Datorer och internet började användas på nittioalet men enligt intervjuobjekten värderades print betydligt högre än webb även några år in på 2000 talet. Material undanhölls från den digitala tidningen till förmån för den tryckta och det ansågs mer prestigefyllt att arbeta med den tryckta tidningen. Print värderades alltså högre. Det är också mer troligt att redaktionen skulle vara positivt inställd till den digitala tekniken om människor som liknar dem har antagit den (ibid.). Redaktionen säger sig själva ha varit antingen först eller bland de första tidningarna i Sverige med att använda datorer och att ha en webbaserad tidning. En annan faktor som påverkar redaktionens vilja att använda ny teknik är hur lång tid det tar för individer i gruppen att anta tekniken (ibid., s 5). Till en början så ville en stor del av redaktionen inte övergå till att använda datorer, helt enkelt för att just deras eller deras vänners yrkesroller skulle bli irrelevanta. En del av dem kan ha varit underförstådda gruppleddare och det kan enligt Rogers teori ha påverkat redaktionens inställning till tekniken (ibid., s 5). Det fanns alltså många faktorer som bromsade utvecklingen till en början, vilket kan vara lättare att se i efterhand än att identifiera på vilka sätt journalisterna i dagsläget påverkar de förändringar som sker eller inte sker.

6. Slutsats

Det här kapitlet ämnar kortfattat summera analysen och därigenom svara på studiens huvudfråga; Hur anpassas det journalistiska arbetssättet från tryckt media till digitala medier? Om Resultatkapitlet endast presenterade resultatet och Analyskapitlet tolkade resultatet så svarar slutsatskapitlet på vad den här kunskapen kan säga oss. Vilka slutsatser kan dras av de tolkningar som gjorts?

6.1 Mitt i processen

Anledningen till att ingen större skillnad har gjorts mellan de olika yrkesrollerna i föregående kapitel är det faktum att inga anmärkningsvärda skillnader mellan yrkesgrupperna uppmärksammades. Det kan bero på att de flesta intervjuobjekten antingen arbetar med flera olika områden nu eller har gjort det tidigare, och därmed har en bred insikt i olika yrkesroller. Vi har identifierat förändringar på följande åtta punkter:

- **Minskande personalstyrka.** Inkodare, grafiker, arkivarier och ett antal chefspositioner har blivit irrelevanta som följd av den teknologiska utvecklingen. Även fotografernas relevans avtar, det finns dock fortfarande ett fåtal kvar på redaktionen. Det totala antalet anställda på redaktionen minskar som en följd av både ekonomiska svårigheter och teknik som effektiviserar arbetet.
- **Nya yrkesroller.** Redaktionen har anställda som arbetar enbart med sociala medier. Anledningen till det är att det ökar deras räckvidd och att det är ett verktyg för att skapa en starkare relation till sin publik. Formgivningen blir allt viktigare för att kunna ge publiken samma upplevelse i samtliga kanaler som används. Därför har en visuell chef anställts, vars uppgift är att skapa ett enhetligt koncept. De nya kanalerna kan även omformateras på ett annat sätt än den tryckta tidningen, därför blir yrkesroller som arbetar med detta viktigare. Som en följd av mediekonvergensen producerar redaktionen även webb-tv, och därför anammas yrkesroller från tv-världen. Webbredaktör är en ny specialisering av redaktör, frågan är dock om titeln kommer återgå till Redaktör inom en snar framtid då det inte längre är viktigt att göra skillnad på print och webb.
- **Multi-kompetens.** Multi-reportrar är inte längre en trend, utan ett faktum. Den minskande personalstyrkan innebär att allt färre journalister utföra allt fler uppgifter. Det innebär högre kompetenskrav och ökad stress. Det påverkar även hur man utbildar sig till journalist. De som är nyutbildade har en betydligt bredare utbildning än det som varit yrkesverksamma sedan innan digitaliseringen inletts. Arbetsgivare har blivit mer uppmärksamma på behovet av att kompetensutveckla personalen. Många av dem, vars

tidigare yrkesroll har försvunnit, har antagit nya roller inom redaktionen. Ett fåtal arbetar fortfarande enbart med print, de allra flesta kan producera innehåll för olika kanaler eller lär sig just nu att göra det, på arbetsplatsen.

- **Arbetsförhållanden.** Ökade produktionskrav och minskande antal journalister innebär ökad stress. Arbetet innefattar mer obekväma arbetstider, men journalisterna kompenseras inte för det. Webbredaktörer har näst intill ingen möjlighet att lämna sin station under sitt arbetspass. Reportrar arbetar sällan i fält av tre anledningar; Det är dyrt, det är ineffektivt och nästan all information finns online. Samtliga journalister är mer uppmärksamma på de finansiella aspekterna av arbetet än tidigare.
- **Synen på innehållet.** Målet är att producera samma typ av innehåll online som i tryck. Innehållet kan idag vara spetsigare, även i den tryckta tidningen. Texterna online kan göras längre än i den tryckta tidningen, som en följd av de teknologiska möjligheterna. Rörlig bild är av växande intresse. Bilden av vilken typ av innehåll som ska produceras är dock ständigt föränderlig. Strikta mallar används för formatet på innehållet för att effektivisera arbetet.
- **Attityder.** Det finns en tendens till att journalisterna blir mer positiva till den nya tekniken, tack vare ökad kunskap. Journalisterna är idag även mycket mer öppna mot publiken. För att producera framgångsrikt material måste de ta in publikens synpunkter. De har möjlighet att göra det på fler sätt och snabbare tack vare ny teknik.
- **Journalisternas utmaning.** Mer sofistikerad teknik gör det svårare att avgöra om material eller information har blivit manipulerad. Det försvårar journalisternas uppgift att leverera korrekt information till publiken. Ökad stress och produktionskraven lämnar även mindre tid till källkritik. Falska nyheter kan bli ett växande problem.
- **Var befinner vi oss nu?** Ovisshet kring hur framtiden och nutiden ser ut talar för att digitaliseringsprocessen inte håller på att avstanna. Uppgifterna för de nya yrkesrollerna kan förändras från en vecka till en annan. Ingen verkar veta ifall den tryckta tidningen kommer att försvinna och när det i så fall kommer att ske. Nya metoder för att finansiera arbetet testas kontinuerligt. I samband med all denna ovisshet krymper redaktionen allt mer och får därmed allt svårare att utföra det arbete man tidigare gjort och ingen lösning verkar finnas inom synhåll.

7. Diskussion

I följande kapitel diskuteras huruvida studien har uppfyllt sitt syfte och svarat på huvudfrågan. Eventuella komplikationer, validitet och tillförlitligheten till resultatet diskuteras. Sist men inte minst läggs förslag på framtida forskning fram.

7.1 Syftet och tillförlitligheten

Syftet med den här studien var att skapa kunskap och förståelse för hur svenska journalisters arbetssätt har förändrats genom digitaliseringen. Studien skulle ta reda på vad som har förändrats i yrket och hur den förändringen påverkar redaktionens arbetsprocess. Förändringar som skulle undersökas var nya yrkesroller, hur gamla yrkesroller har anpassats till digitala medier, samt hur medierna försörjer sig. Studiens forskningsfråga var hur den journalistiska arbetsprocessen förändras från tryckt media till digitala medier?

Studien har besvarat forskningsfrågan och uppfyllt sitt syfte. En djupare kunskap och förståelse har skapats genom att identifiera tre huvudsakliga faktorer som påverkar arbetsprocessen, samt genom ett relevant teoretiskt ramverk. Enbart den här studien kan inte skapa någon generaliserbarhet men i kombination med andra studier som ger ett liknande resultat så kan man skapa en sort allmängiltighet (Ekström & Larsson 2010, s 72). En stor del av de slutsatser som har kunnat dras stöds också av det forskningsprojekt som Nygren utförde 2007 (Nygren 2008). Det är rimligt att studierna har gett ett liknande resultat eftersom att fokus har legat på samma område och det är väldigt utförliga studier som tidigare utförts. Att använda Nygrens studie för jämförelse gör resultatet av den här studien mer intressant eftersom att man kan lättare kan upptäcka skillnader som skett de senaste åren och därmed konstatera att processen inte avstannat. Likheterna ger också mer tillförlitlighet till den här studien.

Alla yrkesroller har inte kunnat studeras vilket kan ha påverkat resultatet. Några yrkesroller vars deltagande hade varit önskvärt är bland andra ansvariga för sociala medier samt olika chefspositioner. Utan vidare studier kan svar inte ges på huruvida andra redaktioner har sett samma förändringar eller om de skiljer sig vitt åt. Det kan till exempel finnas skillnader mellan dagspress och kvällspress. De flesta av yrkesrollerna som deltagit i studien har dock funnits redan innan digitaliseringen och kan därför ge mer kunskap om vad som har förändrats. Nya yrkesroller är en intressant förändring men än så länge finns det inte lika mycket kunskap att skaffa kring dem. Att studera dagspress kan anses mer relevant ur ett samhällsligt perspektiv då den typen av journalistik som de producerar kan anses mer samhällsnyttig. Kvällspressen har fått en mer underhållande karaktär snarare än att vara en viktig del av ett demokratiskt samhälle (Olsson 2005-12-23).

Resultatet kan ha påverkats av att alla intervjuer inte var lika långa. Intervjuens längd påverkades i vissa fall av att intervjuobjektet inte hade mer tid att avvara. I andra fall så upplevdes det som att

intervjuobjektet inte hade mer att säga, vilket i sig är en bra målsättning med en kvalitativ studie, att avsluta när det inte längre tillkommer ny information. Eftersom att alla intervjuer transkriberats och analyserats gemensamt så kan det alltså vara så att resultatet är färgat av de personer som hade mer att säga. Något som inte togs tillräckligt i beaktning var det faktum att platsen för intervjun kan påverka hur intervjuobjektet svarar. Det kan ha varit obekvämt att bli intervjuad på den egna arbetsplatsen om just sitt yrke. Det borde ha varit tydligare att de fick välja en plats utanför redaktionen.

Eftersom studien är kvalitativ och tolkande är det omöjligt att undvika det faktum att egna tolkningar och värderingar läggs in undermedvetet i analysprocessen, och det som lyfts fram är det som har bedömts intressant. För att undvika det så långt som möjligt har valet gjorts att inte läsa relaterade teorier och forskning förrän efter att analysprocessen påbörjats, för att bibehålla ett öppet sinne. Kapitel 5.1 har även dedikerats till att summera svaren med så lite tolkning som möjligt för att skapa förståelse för de tolkningar som görs i kapitel 5.2.

För att styrka studiens validitet har studiens genomförande beskrivits så tydligt som möjligt genom hela uppsatsen och eventuella påverkansfaktorer har presenterats för att läsaren ska kunna avgöra själv hur pass tillförlitligt resultatet är.

7.2 Framtida forskning

För framtida studier föreslås en studie med fokus på ämnet "Fake news", det vill säga felaktiga nyheter. Genom att bygga vidare på den här studien om den förändrade journalistiska arbetsprocessen kan man undersöka mer djupgående hur förändringen påverkar synen på de etiska riktlinjerna och möjligheterna att leverera korrekta nyheter. Något intressant som uppkom i den här studien var att journalisterna inte upplever att man tar lättare på de etiska riktlinjerna men att det blir allt svårare även för dem att avgöra vilken information som är sann. Nygren hävdar dock att källkritiken prioriteras bort på grund av högre produktionskrav (Nygren 2008, s 277). För att journalistiken ska kunna behålla sin relevans i samhället så är det avgörande att publiken kan lita på det de läser. Ur en demokratisk synpunkt så måste journalisterna kunna skaffa korrekt information om politiker, för att folket inte ska vilseledas. Om journalisterna inte klarar av det och därmed blir irrelevanta, vem ska då granska makten? Vad krävs för att journalisterna ska kunna rapportera korrekta nyheter även i framtiden? Förslagsvis skulle studien använda en kombination av metoder, som kvalitativa intervjuer och deltagande observationer, för att både få en uppfattning om journalisternas medvetna och omedvetna rutiner.

Referenser

- Ahrne, G., Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Liber AB: Stockholm
- Arbetsmiljöupplysningen (2018). *Journalist*. Stockholm: Prevent 6 Januari
Tillgänglig: <https://www.arbetsmiljoupplysningen.se/Yrken/Journalist/> [2019-01-06]
- Bah Kuhnke, A. (2018). *Presstödet höjs med fokus på lokala medier och innovation*.
Regeringskansliet 14 Februari
Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2018/02/presstodet-hojs-med-fokus-pa-lokala-medier-och-innovation/> [2019-01-06]
- Bloomberg, J. (2018). *Digitization, Digitalization and digital transformation: Confuse them at your peril*. Forbes magazine 29 April
Tillgänglig: <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#6f5cffd2f2c7> [2019-01-06]
- Ekström, M., Larsson, L. (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Studentlitteratur AB: Lund
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer Sverige AB: Stockholm
- Gulliksen, J. (2016). *Digitaliseringens effekter på individ och samhälle*. Stockholm: Digitaliseringskommisionen (SOU 2016:85).
Tillgänglig: https://www.regeringen.se/contentassets/bf87c5fce6fc4f9a889d57ea2e46a27d/sou-2016-85_webb-pdf-med-framsida.pdf [2019-01-28]
- Hansen, A., Machin, D. (2013). *Media and communication research methods*. Palgrave Macmillan: Hampshire
- Heldt, A. (2018). *Ökad digitalisering ger brist på kompetenta journalister*. Journalisten 19 September.
Tillgänglig: <https://www.journalisten.se/nyheter/okad-digitalisering-ger-brist-pa-kompetenta-journalister> [2019-01-05]
- Hjerm, M., Lindgren, S., Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Gleerups utbildning AB: Malmö

Jenkins, H. (2004). *The cultural logic of media convergence*. International journal of cultural studies, vol. 7, ss 33-43.

Lagercrantz, S. (2018). *TT sänkte arvoden för frilansar*. Journalisten 19 December
Tillgänglig: <https://www.journalisten.se/nyheter/tt-sankte-arvoden-frilansar> [2019-01-05]

Lindstedt, I. (2018). *Forskningens hantverk*. Studentlitteratur AB: Lund

Myndigheten för press, radio och tv (2019). *Presstöd*. Stockholm: Sveriges riksdag
Tillgänglig: <https://www.mpr.se/presstod/beviljade-stod/> [2019-01-17]

Myndigheten för press, radio och tv (2018). *Medieutveckling 2018, medieekonomi*. Stockholm: Sveriges riksdag

Novak, A. (2016). *Människorna, medierna och marknaden*. Stockholm: Medieutredningen (SOU 2016:30)

Tillgänglig:

https://www.regeringen.se/contentassets/a54e03720c7b4b9eb3f227e8ca32d72b/manniskorna_medierna_marknaden_SOU_2016_30 [2019-01-06]

Nygren, G. (2008). *Nyhetsfabriken - Journalistiska yrkesroller i en förändrad mediavärld*. Studentlitteratur: Lund

Olsson, M. (2005). *Glappet mellan dag och kväll ökar*. Göteborgs-posten 23 december

Tillgänglig: <http://www.gp.se/nyheter/sverige/glappet-mellan-dag-och-kv%C3%A4ll-%C3%B6kar-1.1219300> [2019-01-26]

Quora (2019). *A place to gain and share knowledge*. Quora incorporated: Mountain view

Tillgänglig: <https://sv.quora.com/> [2019-01-25]

Quora (2016). *In an era of media overload, real journalism is quietly dying*. Forbes magazine 3 augusti

Tillgänglig: <https://www.forbes.com/sites/quora/2016/08/03/in-an-era-of-media-overload-real-journalism-is-quietly-dying/#18078a1ed8e7> [2019-01-25]

Sandström, J. (2017). *8,5 miljarder kronor - Du betalar*. Svenska Dagbladet 5 November

Tillgänglig: <https://www.svd.se/85-miljarder-kronor--du-betalar> [2019-01-05]

Sohlberg, P., Sohlberg B-M. (2013). *Kunskapens former - Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Liber AB: Stockholm

Singer, J. B. (2004) *Strange bedfellows? The diffusion of convergence in four news organizations*. Journalism studies, vol. 5, ss 3-18.

University of southern California (2018). *Faculty - Henry Jenkins*.

Tillgänglig: <https://annenbergl.usc.edu/faculty/communication-journalism/henry-jenkins> [2019-01-05]

Bilaga 1

Arbetsfördelning

Intervju 1 - Emelie Johansson och Carina Elgström

Intervju 2-5 - Carina Elgström

Intervju 6-8 - Emelie Johansson och Carina Elgström

Transkribering av intervju 1 - Emelie Johansson

Transkribering av intervju 2-8 - Carina Elgström

Inledning - Emelie Johansson och Carina Elgström

Bakgrund och tidigare forskning - Emelie Johansson och Carina Elgström

Teori - Emelie Johansson

Metod och material - Emelie Johansson och Carina Elgström

Resultat och Analys - Emelie Johansson Carina Elgström

Slutsats - Emelie Johansson

Diskussion - Emelie Johansson

Pressrelease - Carina Elgström

Bilaga 2

Frågemallen

1. Vilken är din yrkesroll?
2. Hur länge har du jobbat som det?
3. Hur länge har du jobbat här?
4. Har du jobbat på andra tidningar tidigare?
5. Vilka?
6. Hur länge har du jobbat med journalistik?
7. Har du haft någon annan typ av tjänst inom media tidigare?
8. Inom vilket område jobbade du då? (Kultur, nyheter, sport etc.)
9. Har du gått någon utbildning inom det här området?
10. Vilket år tog du examen?
11. Hur skiljer sig din nuvarande tjänst från din tidigare?
12. Skiljer sig dina arbetsuppgifter idag från när du började den här tjänsten?
13. Hur?
14. Har det tillkommit några nya yrkesroller sen du började arbeta inom journalistik?
15. Vilka?
16. Hur skiljer sig arbetet med den tryckta tidningen från onlineversionen?
17. Är det främst arbetssättet eller innehållet som har förändrats sen du började arbeta inom journalistik?
18. Ser du några utmaningar med det journalistiska arbetet?
19. Uppfattar du någon skillnad i arbetssätt mellan det tryckta och det digitala innehållet?
20. Får ni någon typ av hjälp med att hantera nya plattformar eller arbetsuppgifter?
21. Hur tror du att det journalistiska arbetet kommer se ut om tio år?(Avslutande fråga, inte nödvändigtvis relevant för vår studie).

Pressrelease

Journalister digitaliseras, men den tryckta tidningen levererar intäkterna!

Under de senaste åren har digitaliseringen inom medier, givit nya roller och arbetssätt för journalister. Digitaliseringen har ställt om mediebranschen. Arbetet för journalister idag är mer digitalt, såsom som för många andra yrkesgrupper i samhället. För många andra branscher har den digitala omställningen bidragit med att nya intäkterna ökar i en snabb takt. Men inom mediebranschen är det fortfarande så att det tryckta mediet står för de största intäkterna, via prenumeration och tryckta annonser.

Nu har studenter vid institutionen för informatik och media vid Uppsala Universitet i ämnet C-uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap undersökt hur journalisters arbetssätt har förändrats genom digitaliseringen. Hur har yrkesrollens anpassning gått, samt hur har de ekonomiska villkoren påverkat journalister och redaktioner.

För journalister innebär digitalisering en anpassning till nya roller inom webb- och teknikområdet som innebär ett snabbare och nytt arbetsklimat där ny teknik och läsarbehov präglar arbetet mer idag. Journalister arbetar idag samtidigt i två världar, den tryckta och den digitala världen. Det skapar en stress där nya villkor gäller och arbetet ser inte ut idag som det gjorde förr. Antalet anställda har minskats, färre skall göra mer, samt att det används mycket mer konsulter för olika typer av jobb. Allt detta sker i en ny värld av nya villkor för mediebranschen försörjning av intäkter.

Anpassningen för journalisternas arbete präglas framförallt av de ökade kraven på snabbhet av nyheter via den digitala världen och att redaktionerna diskuterar vad de tycker är viktigt att skriva om och vad som läsarna klickar på, som styr behovet av läsvärde.

Den ekonomiska modellen för medierna har förändrats genom digitaliseringen. Den tryckta delen har prenumeration och tryckta annonser som intäkter. Den ekonomiska modellen i den digitala kanalen har annonser som finns på webben, och möjlighet att läsa om kunden betalar för låsta artiklar eller prenumeration på webben. Detta ger ett annat ekonomiskt klimat och anpassningen till läsarna, men att läsare betalar för nyheter på webben går långsamt.

Läsarnas klick via webben påverkar annonsflödet till medieföretagen och ställer därmed behov på fortsatt intresse, det som är intressant, det behöver det skrivas mer av, och det ger mer annonsintäkter. Journalisternas arbetssätt präglas därmed mycket att vad läsarna vill att de skall skriva om, det ger annonser och kanske prenumerationer på webben. Det som marknaden gillar, det brukar marknaden betala för. Men den ekonomiska omställningen går långsamt.

Medieföretagen har anpassat sig till att vara effektiva i den nya kanalen som webben bidrar med. Arbetet som journalist är kräver nya kunskaper. Annonser och snabbhet, läsarbehov, ger ett nytt förhållningssätt för journalister i sitt yrke. Detta sker med journalisters yrkesroll samtidigt som den tryckta tidningen bidrar fortfarande med mest intäkter och läsarna är inte snabba på att kliva på digitala prenumerationer.

Carina Elgström och Emelie Johansson